

Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 18.03.2020, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:02 Eriolukorras sätestatud piirangute efektiivsus

2. 12:15 Valitsuse kavandatud tegevused kriisi leevendamiseks ja haavatavamate elanikkonnarühmade kaitseks

3. 12:33 Kuidas kompenseeritakse viiruse tõttu töölt eemale jäävate inimeste kodus olemine

4. 12:48 Erimeetmed

5. 13:02 Sõjalised õppused

6. 13:11 Koostöö kohalike omavalitsustega eriolukorra rakendamisel

7. 13:25 Eriolukorra meetmed sünnitusabi andmisel

8. 13:30 Eriolukorras tegutsemine

9. 13:43 Isikukaitsevahendite piisavus

10. 13:54 Saksa-Poola piiril kinni jäänud eestlaste kojutamine

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Pöllumaas

Tere hommikust, head kolleegid! Alustame oma igapäevast infotundi. Aga enne, kui me selleni jõuame, ütlen ühe korraldusliku teadaande. Täna arutasime Riigikogu vanematekogus, et kui meid on saalis vähe, siis saaks istuda hajali. Fraktsioon, kui seal on kohal palju inimesi, ei pea koos istuma, osa saab istuda kuskile mujale, et me oleksime rohkem hajutatud. Täna kahjuks veel meie süsteem seda ei võimalda, aga see viiakse kiiremas korras sisse, tehakse vajalikud muudatused. Nii et edaspidi saab istuda ka mujale, et ei oldaks teistega tihedas kontaktis.

Alustame siis oma igapäevast infotundi. Kõigepealt kohaloleku kontroll.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 20 Riigikogu liiget ja puudub 81.

Täna infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Jüri Ratas, kaitseminister Jüri Luik ja rahvastikuminister Riina Solman. Ja nagu alati, kõigepealt saavad küsimuse esitada selleks registreerunud Riigikogu liikmed. Nemad saavad esitada ka ühe täpsustava küsimuse, pluss siis veel saalist üks küsimus. Küsimuse esitamiseks on aega kaks minutit ja vastamiseks nagu ikka kolm minutit.

1. 12:02 Eriolukorras sätestatud piirangute efektiivsus

12:02 Esimees Henn Pöllumaas

Esimese küsimuse esitab Kaja Kallas ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:02 Kaja Kallas

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Valitsus on koroonaviiruse leviku takistamiseks välja kuulutanud eriolukorra ja kehtestanud mitmeid piiranguid, mille sotsiaalne ja majanduslik mõju on väga suur. Palun selgitage, kuidas hindab valitsus piirangute tulemuslikkust viiruse leviku pidurdamisel! Kas praegu kehtivad piirangud on andmas tulemusi? Ja lisaks, millistele andmetele tuginedes otsustab

valitsus langetada edasisi otsuseid piirangute vähendamise, pikendamise või sootuks suurendamise kohta?

12:03 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija! Kõigepealt soovin südamest tänada Riigikogu, Riigikogu esimeest, kõiki vanematekogu liikmeid – minu meelest on olnud väga hea diskussioon ja debatt valitsuse ja Riigikogu vahel. Aitäh teile selle eest! Ma näen, et me kõik võtame asja tõsiselt ja pingutame, et nii ruttu kui võimalik saaks naasta tavapärase, normaalse ühiskonna toimimise juurde. Mis on täna kolm peamist eesmärki? Kindlasti üks on see, et panna viiruse kiirele levikule piir, et haiglaravile satuks võimalikult vähe raskes seisukorras patsiente, et viiruse mõju töötajatele, ettevõtetele oleks võimalikult väike ja me naaseksime ühiskonnana nii kiiresti kui võimalik normaalse ühiskonna toimimise juurde. Jah, te ütlesite õigesti, et on tõesti seadusest tulenevalt välja kuulutatud eriolukord, mille Vabariigi Valitsus otsustas. Millele me tuginame? Eks me üldjoontes tuginame sellele, et mida rohkem me saame teha, et Eesti inimeste elu ja tervist kaitsta, seda parem. Samas iga otsuse, iga piirangu taga on loomulikult ka hinnang ja arutelu, et see lööks majandust nii vähe kui võimalik. Aga nagu ma ütlesin, esmane on Eesti inimeste elu ja tervis, esmane on see, et suudaksime viiruse edasist levikut alla suruda ja minna normaalse elurütmi juurde tagasi. Nüüd, kuidas see siis käib? Te küsite, keda me kaasame. Eks me kaasame neid, keda on võimalik kaasata. Kõik riigiasutused, kõik riigiametid: see algab pihta kindlasti Terviseametist, kaasame Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi allasutusi, Siseministeerium annab kogu aeg oma hinnanguid. Nii et kõik on kaasatud, ei saa öelda, et üks või teine vähem või rohkem. Kindlasti kaasame ka ettevõtlusorganisatsioone, katusorganisatsioone. Ma tean, et neid kohtumisi on vedanud rahandusminister, mina olen nendega kohtunud. Samuti oli eile kohtumine pangandussektoriga – lõuna ajal kohtus nendega rahandusminister. Nii et kaasame ka kindlasti ettevõtluse poolt. Täna otsustasime veel konkreetsemalt kaasata ka kolmanda osapoole ehk siis kodanikuühiskonna. Selleks sai ülesanded Riina Solman. Nii et kõik ühiskonnagrupid, nii palju kui võimalik, on kaasatud.

12:06 Esimees Henn Põlluaas

Kaja Kallas, täpsustav küsimus palun!

12:06 Kaja Kallas

Aitäh! Ma ei küsinud mitte midagi kaasamise kohta. Ma küsisin, millistele andmetele tuginedes valitsus oma otsuseid teeb. Millistele andmetele te tuginete või millise metoodika alusel te usaldusväärseid andmeid kogute? Me teame, et testimisega on olnud probleeme, et ei testita kõiki, ja me teame, et testimise aluseid on muudetud. Me teame, et tegelikult testimise võimekus on väga piiratud. Millistele andmetele tuginedes te järeldate, et jah, nüüd on need ja need piirangud mõjunud, need piirangud võiks maha võtta, või et need piirangud pole mõjunud ja neid tuleks juurde panna? Kust te saate usaldusväärset infot? Millistele andmetele te tuginete?

12:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma jään oma vastuse juurde: põhiline on riigisektor. Kõik ametid, sh Terviseamet, Siseministeerium, haiglad – kõik riigi ametkonnad annavad infot. Nendele andmetele tuginemegi. Kindlasti vaatame iga päev testimise üldarvu, vaatame seda, kui palju on iga päev nakatunuid – seda ka protsentuaalselt –, kui palju on teste tehtud. Võib öelda, et viimastel päevadel, kui on teste rohkem tehtud, on väike jõnks alla läinud, kui me räägime sellest, kui palju on nakatunuid. Kindlasti täna ei saa veel öelda, et see on tendents. Eriti sellises väiksemas ühiskonnas, nagu Eesti on, võivad hüpped ja langused tekkida väga kiiresti.

Nüüd testimine, mille kohta te küsisite ja mis on ühiskonnas teemana üleval olnud. Oleme otsustanud juurde tellida erasektori kaudu ca 20 000 testi. Jutt on järgmisest neljast kuni kuuest nädalast. Reedel peaks Eestisse jõudma suurusjärgus 20 000 uut testi, hetkel on Eestis olemas natukene üle 10 000 testi. Me oleme juba tänaseks testide arvu tublisti tõstnud. Meie soov on see, et kui ei ole piiridel takistusi – ja piiridel muidugi on takistused, seda me teame – ja reedeks testid Eestisse jõuavad, siis tõstame nende arvu nädala lõpuks kordades. Kas neid tuleb päevas 700 juurde, kas neid tuleb 1000 juurde – see oleneb sellest, kuidas kiirem testimine erasektoris käima saadakse. Igal juhul siin me soovime näha tulemust, et testide arv võiks olla nädala lõpus suurusjärgus 1000 testi päevas. Aga veel kord ma rõhutan, et see

eeldab väga paljude tingimuste täitmist. See eeldab, et isikukaitsevahendeid on piisavalt. See eeldab, et inimesi on piisavalt. See eeldab, et tarneraskusi ei teki. Ega valitsuse soov ei ole mitte teste teha. Me saame ju aru, et üleüldine transiit, üleüldine logistika, piirid on suletud – see kõik halvendab väljavaateid saada isikukaitsevahendeid ja ka teste. Aga tänane seis, võin siin infotunnis teile kinnitada: jah, üle 10 000 testi on hetkel olemas. Vabariigi Valitsuse COVID-19 komisjoni soov aga on, et meie tagavara ei langeks alla 8000 testi. Reserv peab jääma. Me peame arvestama sellega, et kroonilised haiged, riskigrupis olevad inimesed, eesliinil töötavad inimesed võivad ühel hetkel neid teste vajada palju rohkem kui täna. Nii et reserv peaks olema minimaalselt 8000 testi.

12:10 Esimees Henn Pölluas

Urmas Kruuse, palun!

12:10 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Kindlasti on keeruline aeg ja ääretult oluline on, et sõnumid, mis inimestele saadetakse, oleks ühtemoodi adekvaatsed. Võib-olla mõni küsimus ei olekski avalikkuses nii kuum, kui sõnumid oleks ühe sisuga. Te praegu kinnitasite, et meil on 10 000 testi olemas, aga peaksime hoidma varus vähemalt 8000. See tähendab seda, et kuni selle hetkeni, kuni meil täiendavat varu ei ole, on meil võimalik teha ainult 2000 testi. Info ongi erinev: ühelt poolt ütleb sotsiaalminister ja ütlete teie, et me tahame rohkem testida. Kui oleks kohe alguses öeldud, et meil on varu täna selline, me saame testida kuni selle hetkeni, ja mitte anda inimestele asjata lootust, siis võib-olla oleks inimesed kõike natukene rahulikumalt võtnud. Vaatasime täna hommikul "Terevisiooni". Seal oli kohal üks ametnik, kes rääkis, et tegelikult me peame hoidma seda varu, et me ei saa praegu palju testida. Ja kui minister ütleb teistmoodi, siis loomulikult tekib nagu kakofoonia.

Aga piirangute efektiivsus kindlasti, nagu te isegi mainisite, on oluline. Kriisi algfaasis, kus meile tundub, et ressursse on palju käes, võivad mõned otsused olla liiga "lopsakad" – ütleme eesti keeles nii välja.

Üks, millest ma praegu aru ei saa, on seotud logistika ja transpordi ja piiridega. Kas teie nii Eesti vaatevinklist kui ka Euroopa kui terviku vaatevinklist ei ole seisukohal, et seda tüüpi kaupade liikumise kontroll selgelt süvendab kriisi ja majandusraskusi? Me täna kuulsime, et Poola-Saksa piiri peal on vist kaubaautode järjekord üle 50 kilomeetri. See on kindlasti märk sellest, et teatud olulised kaubad ei pruugi enam Eestisse üldse jõuda. Ja see tähendab seda, et meie varud vähenevad kiiremini, kui me oleme planeerinud. Mida te olete teinud selleks, et rahvusvahelised kaubaveod ikkagi toimiksid ja neis ei oleks takistusi? Ja mis eesmärki kannab praegu kaubaautojuhtide personaalne kontroll?

12:12 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! See, mis te ütlete, on ju täiesti õige – pean kõigepealt silmas neid teste. Tõsi on, et küsimus ei ole täna selles, et meil pole laborites võimekust. Ja küsimus pole ka selles, et pole poliitilist tahet inimestele teste võimaldada. Probleem on selles, nagu te ütlesite väga õigesti, et on vaja hoida teatud kriitilist varu. Kui levik peaks suurenema ja me ei saa kuidagi teste Eestisse, siis on vaja kindlasti teatud inimestele testid tagada igal juhul: kroonilised haiged, riskigrupis olevad inimesed, eeskätt eakamad, samuti eesliini töötajad. Ja me näeme, et ka eriolukorra meetmetega seoses on eesliini töötajaid juurde tulnud: Politsei- ja Piirivalveamet, Maksu- ja Tolliamet, Kaitseliit, kindlasti meditsiinisektor. Seega on automaatselt risk nakatuda kordades kasvanud.

Nüüd majandusmeetmetest. Te küsisite kaubaautode kohta. Eile oli Euroopa Ülemkogu videokonverents. Seal tõi enamik riike väga selgelt, väga jõuliselt välja, et kaup peab saama liikuda. Kaup peab saama liikuda! See on olnud ka Eesti positsioon kogu aeg. Kõik need erimeetmed, mis on ka meil piiridel tehtud – olgu see meie roheline piir, olgu see meie piir Venemaa Föderatsiooniga –, kaup peab saama liikuda.

Mida me oleme selleks teinud? Te ütlesite õigesti, et üks probleemkoht on olnud Poola. Välisminister on sellega tegelenud, ma ütlesin, ülitõsiselt, et leida Poola probleemile lahendust. Seda lahendust lubati, aga see lahendus ei rakendunud. Täna hommikul kogunes taas Vabariigi Valitsuse COVID-19 vastu võitlemise komisjon. Me otsustasime majandus- ja taristuministri ettepanekul, et laev Star alustab suure tõenäosusega homme väljumisi Paldiski-Sassnitz liinil kuuks ajaks: iga päev üks suund, teine päev teine suund, et eeskätt just tagada seda, et kaubaveod Eestist jõuaksid Läti, Leedu ja Poola maismaad välistades Saksamaale. See on üks väga konkreetne meede, et me suudaksime tagada sellises keerulises eriolukorras võimalikult tõrgeteta majandussuhtluse. Mis veel? Loomulikult kõik meie

välisest, välisesindusest, kes on sellega seotud, teevad kõik, et tagada nii palju kui võimalik mõistlik kaubavahetus

2. 12:15 Valitsuse kavandatud tegevused kriisi leevendamiseks ja haavatavamate elanikkonnarühmade kaitseks

12:15 Esimees Henn Põlluaas

Indrek Saar, palun! Vastab peaminister Jüri Ratas!

12:15 Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud peaminister! Me saame aru, et igasuguse kriisi puhul tuleb selgelt sõnastada, kes on kõige suuremad riskirühmad nendes kriisides. Mis puudutab tervise poolt, siis praegu on meie teadmine, et need on krooniliselt haiged isikud ja vanemaealised inimesed. Tõenäoliselt see kriis mõjutab väga oluliselt ka majandust – seda me juba näeme – ja ka majanduses tuleks välja selgitada, mis on just nimelt riskirühmad, kus tekivad kõige suuremad riskifaktorid. Kui jälgida valitsuse tegevust, siis tahaks küsida: kas valitsuses on kokku lepitud, mis on prioriteetsed tegevused, millega eelkõige valitsus tegeleb? Mõned näited, mida me oleme näinud, justkui ei kinnita selle kokkuleppe olemasolu.

Võtame näiteks teema, millest Helmen Kütt on korduvalt rääkinud. Üle kahe nädala tagasi oli jutuks, et võiks esmane elementaarne teavitus minna ka nendele inimestele, kes *online* kanaleid ei jälgi. See võiks minna otsepostitusena inimeste postkasti. Seda tehtud ei ole. Kuidas on informeeritud neid inimesi, kes tagavad elutähtsa teenuse, kes töötavad müüjatena, bussijuhtidena ja lasteaiaõpetajatena? Kuidas nad on kaitsevahenditega varustatud? Kuidas need, kes on kodus enesekarantiinis, peaksid käituma, kui nad tänase päevani ei tea, kas nad saavad tulevikus haigushüvitist või mitte? Valitsus saaks teha kiireloomulisi otsuseid. Mis on need prioriteetsed tegevused, millega valitsus praegu peab vajalikuks eelkõige tegeleda, kui mitte nende loetletud asjadega?

12:17 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, hea küsija! Püüan nendele küsimustele, mida oli viis-kuus tükki, kõik väga suured ja põhimõttelised, vastata nii lühidalt kui võimalik. Valitsus on fikseerinud juba selle kriisi alguses kuus peamist eesmärki. Rõhutan üle, mida ma vastasin juba Kaja Kallasele. Need on kindlasti see, et panna viiruse kiirele levikule piir, et haiglaravile satuks võimalikult vähe raskes seisundis patsiente. Teiseks, et viiruse mõju töötajatele-ettevõtetele oleks võimalikult väike ja et me naaseksime võimalikult kiiresti ühiskonna normaalse toimimise juurde.

Nüüd see, mille kohta proua Helmen Kütt on küsinud. Jah, ma hoian siin käes sedasama lehte. Ma saan aru, et see on teie südamel olnud, ja inimesteni info viimine on tõesti oluline. Tõsi on see, et see infoleht on valmis saanud. Info on kogu aeg muutunud. Lõpuks sai otsustatud, et anname sellise üldinfo, ja ca 600 000 postkasti peaks olema postitus tehtud hiljemalt 24. märtsiks. Nüüd, mida veel on valitsus teinud lisaks sellele otsepostitusele? Ma mäletan, kui ma siin Riigikogu ees esinesin, siis härra Jaanson mitu korda rääkis viipekeelest. Me oleme püüdnud nii palju kui võimalik kõik valitsuse sõnumid edasi anda ka viipekeelse tõlkega. Lisaks on läinud eesti.ee-sse juba ammu meil, mida tuleb teha. Seda infot täiendatakse pidevalt. Tõsi on ka see, et väga palju on tulnud liba- ja valeuudiseid ühiskonda. Ma olen palunud Eesti inimesi ja kutsunud kõiki üles, et palun usaldage Vabariigi Valitsuse ametlikke infokanaleid. Tahan teie küsimusele vastates öelda ka seda, et minu meelest on suur roll olnud ka erameedial, kes on valitsusele väga hea koostööpartner olnud. Seesama lendleht, mille kohta te küsisite, läheb minu teada reklaamina ka lehtedesse.

Nüüd, te küsisite, mis saab bussijuhtidest, lasteaiaõpetajatest ja õpetajaabidest. Terviseamet on juhiseid jaganud erinevates sektorites töötajatele, näiteks ka teenindussektoris ja müüjatele. Ma tean, et mõni omavalitsus on täiesti keelanud bussides esiuksest sissetuleku ja selgitanud, et seda ei saa teha just selleks, et bussijuhti kaitsta. Te küsisite ka, mis saab inimestest, kes on karantiinis. Minu ettepanek saab puudutama kogu majanduspaketti, loodetavasti ma saan koos rahandusministriga sellega välja tulla

hiljemalt homse päeva lõunaks. Loomulikult tuleks esimesed kolm haiguspäeva tänases olukorras riigil hüvitada kõigile, kes on haiguslehel. Ma pean silmas perioodi märts, aprill ja mai. Aga ma rõhutan, seda erandkorras. Ma arvan, et hetkel seadust muuta ja see seadusse sisse viia ei oleks mõistlik.

12:21 Esimees Henn Põlluaas

Indrek Saar, täpsustav küsimus palun!

12:21 Indrek Saar

Ma tänan vastuse eest! Aga ma ei saanud siiski vastust, miks need asjad venivad. Probleem, mis puudutab haigushüvitist nendele inimestele, kes on enesekarantiinis, on meie ühiskonnas olnud juba paar nädalat. Opositsioon sotsiaaldemokraatide näol algatas eelmisel neljapäeval Riigikogus eelnõu. Teie erakonnakaaslasest sotsiaalkomisjoni esimees pani selle hääletusele ettepanekuga see esmaspäeval maha hääletada. Jah, teisel katsel nüüd hakati seda arutama. Aga ka valitsusel on võimalik vastutustundlikult käituda, kui valitsusliidu esindajad ei luba Riigikogus neid asju menetleda. Samamoodi on veninud see infokiri, mis nüüd on pärast kahenädalast mõtlemist kokku saadud ja võib-olla kolme nädala möödudes jõuab ka inimeste postkastidesse. Miks need asjad ei liigu? Ometi leiate aega mitte lihtsalt eriolukorra juhina, vaid lausa välitööde juhina käia läbi kõik Eesti piiripunktid. Minu arvates ei ole see kõige parem eeskuju näitamine, kui me räägime vajadusest füüsilisi kontakte praeguses tervisekriisis vähendada. Miks ikkagi valitsus nende asjade jaoks ei ole aega leidnud? Ja samamoodi on küsimus selle kohta, et ettevõtlusorganisatsioonid on viidanud ideele, mille saaks päevapealt rakendada ja mida ka Maksu- ja Tolliamet on pidanud mõistlikuks. See on idee ära lõpetada viiviste nõudmine ettevõtete käest, kes on kriisis juba kannatada saanud. Selle asemel me kuuleme huvitavaid, aga poliitiliselt küünilisi arutelusid selle üle, et rakendada teie koalitsioonipartnerite valimislubadused kriisi teenistusse ehk siis peatada pensioni teise samba maksed ja aktsiise alandada. Selle kohta on kõik eksperdid öelnud, et see ei ole praegusel hetkel relevantne.

12:23 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Austatud Riigikogu! Ma südamest palun teid: oleks hea, kui me selles eriolukorras suudame nii palju kui võimalik sellise poliitika kõrvale jätta. Aga kui ei suuda, siis ma mõistan. Ma vastan teie küsimustele. Ma arvan, et see infokiri on loomulikult oluline, aga debateerida selle infokirja, selle A4 üle nädalaid – nagu ma ütlesin, see postitus toimub. Järgmise nädala teisipäevaks peaks see olema postkastides. See ei ole olnud kaugeltki ainus infokandja, mille Vabariigi Valitsus on välja andnud. Vabariigi Valitsus, erinevad ametid, ministeeriumid on saatnud välja kümneid kirju, kümneid juhiseid, kümneid e-kirju, teinud nii palju kui vähegi võimalik avalikke esinemisi, pressikonverentse. Ja meedia on neid minu meelest kõiki väga hästi ka edasi kandnud. Te ütlete, et kuidagi toimub venimine. Ma usun, et me kõik soovime, et me kiiremini saame sellest hirmsast viirusest võitu, saame naasta tavapärase elurütmi, elukorralduse juurde. Ja ma luban siin teie ees, et Vabariigi Valitsus pingutab täie tõsidusega, pingutab ühtse meeskonnana, et sellest hirmsast viirusest võitu saada. Erirütm on veel Vabariigi Valitsuse loodud komisjonil, mis algselt pidi plaani kohaselt kogunema kolm korda nädalas, nüüd mulle tundub, et ta on hakanud kogunema juba kaks korda päevas ja loomulikult oleme valmis veel rohkem kogunema. Kui te ütlete, et mina piisavalt ei pinguta, siis ma võtan teie kriitikat väga tõsiselt. Luban, et proovin veel rohkem pingutada – andke mulle senine andeks. Aga teie pahandamisega, et ma käisin piiripunktides, ma ei nõustu. See oli minu toetus politseinikele, see oli minu toetus meditsiinitöötajatele ja see oli kindlasti minu toetus kaitseliitlastele. Samuti ma tahtsin näha, milline on olukord sadamas, lennujaamas, Koidula, Luhamaa, Valga-1, Valga-3 ja Ikla piiripunktis. Nüüd haiguspäevad. Nagu ma ütlesin teile, majanduspakett peaks tulema hiljemalt homme keskpäevaks. Selle nimel me praegu töötame ja teeme kõik selleks, et anda ka ettevõtlussektorile kindel sõnum esimese kolme päeva osas. Nüüd viivised, mida te mainisite – ka seda oleme arutanud. Eks lõppvastused tulevad, kui kogu pakett on kokku lepitud. Mina arvan, et kõik meetmed võivad laual olla – kõik majandusmeetmed, eelarvepoliitilised meetmed. Me peame arvestama ka sellega, et kindlasti seisab ees eelarve alalaekumine, aga samas on mingid sektorid, mille toimimine kindlasti tuleb tagada. Üks neist on pensionide maksmine.

12:26 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kuna Lauri Läänemets, kes kahtlustab, et tal on koroonaviirus, nõudis, et ta peab saama esitada oma küsimuse infotunnis, vastasel juhul tuleb ta siia saali, siis vanematekogu leidis, et oleks mõistlik, kui Indrek Saar esitab selle küsimuse. Ja palungi Indrek Saarel nüüd esitada see küsimus!

12:27 Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Ma tänan vanematekogu väga konstruktiivse suhtumise eest. Me oleme eriolukorras ja selleks, et Riigikogu liikmed saaksid oma mandaati vähemalt osaliseltki rakendada, oli see praegu kiireloomuliselt parim lahendus. Ma loodan, et me järjest enam suudame Riigikoguna kohaneda olukorraga ja meil tekivad uued elektroonilised võimalused, et opositsioonil oleks võimalik parlamentaarset kontrolli valitsuse tegevuse suhtes jätkuvalt rakendada ka sellises kriitilises olukorras. Küsimused võivad aeg-ajalt olla valitsusele ebamugavad, aga nad on kindlasti ühiskonna tasakaalu ja ühiskonna parima toimimise seisukohalt vajalikud. Aga nüüd Lauri Läänemetsa küsimus. Eilses "Aktuaalses kaameras" oli uudis, et teised Euroopa Liidu riigid peavad kinni Eesti jaoks mõeldud ravimeid ja kaitsevahendeid. Kas teie, lugupeetud peaminister, olete suhelnud oma Euroopa kolleegidega sellel teemal? Ja milliseid meetmeid kavatsete rakendada, et Eesti jaoks vajalikud tarned siiski siia jõuaks?

Ja kuna mul jäi küsimuse esitamiseks veel veidi aega, siis ütlen lihtsalt kommentaariks, et ma väga tänan peaministrit selle töö eest, mida ta teeb, ja ka selle eest, et ta märkab inimesi tunnustada selle töö eest, mida nad kriitilises olukorras teevad. Aga võiks siiski konsulteerida ekspertidega, enne kui täiendavaid füüsilisi kontakte ette võetakse.

12:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Jah, Terviseameti juhis on tõesti olnud see, et kui vähegi võimalik, siis püüdke kätlemisest loobuda. Ma arvan, et enamik kontakte, mis laupäeval tekkisid ja mida te ette heidate, toimus ilma kätlemata. Ja ma siiski arvan, et need käigud olid mõistlikud. Ma olen teiega nõus, et erialainimestega tuleb võimalikult palju nõu pidada – see vastus on põhimõtteliselt seesama, mille andsin proua Kaja Kallasele, kes küsis, millele me toetume. Valitsuskomisjon moodustas oma esimesel nõupidamisel ka ühe töörühma. Me palusime professor ja doktor Lutsarit ning teisi arste ja teadlasi, et nad töötaksid välja oma nägemuse ja modelleeriksid, missuguseks võib koroonaviiruse mõju ühiskonnas lähiajal kujuneda. Minu teada see töö on juba jõudmas lõpufaasi ja nii kiiresti kui võimalik, me selle ülevaate nende inimeste käest ka saame.

Nüüd, härra Lauri Läänemetsale ma kindlasti soovin kogu südamest tervist ja kiiret paranemist ja enda hoidmist. Ta küsis selle kohta, et isikukaitsevahendid ei jõua siia Eestisse, ja tahtis teada, kellega mina olen suhelnud sellel teemal. Või esimene küsimus vist oli, kas ma üldse olen kellegagi suhelnud. Vastus on: jah, ma olen suhelnud. Teine küsimus oli, kellega ma olen suhelnud. Eeskätt Euroopa Liidu ametikaaslastega, võib-olla kõige tihedamini Poola peaministriga, aga kui võtta see eilne videokonverents, millest oli juba juttu, siis laiemalt kõikide Euroopa riigi- ja valitsusjuhtide ja riigipeadega. Minu palvel on minu büroos suheldud ka Türgiga, kui ühel hetkel oli teada, et on teatud tarneraskused. Eesmärk oli saada seal kiiremini asjad liikuma. Nii et see suhtlus on olnud väga intensiivne. Ma tahan siin Riigikogu ees eraldi välja tuua välisministri ja tõesti teda tänada. Võib öelda, et mingitel hetkedel ta lausa heas mõttes käsitsijuhtimisega püüab mingeid piire lahti saada. Olukord lihtsalt on selline, siin ei ole midagi imelikku. Loomulikult tuleb suhelda oma ametikaaslaste ja välispartneritega, et võimalikult kiiresti kaubad liiguksid. Senine põhimõte, et tuleb tagada parem koordineerimine, kaupade liikuvus, eriti isikukaitse- ja muude meditsiinivahendite puhul, tegelikult mõnes kohas ei toimi.

12:32 Esimees Henn Pöllumaas

Kaja Kallas, palun!

12:32 Kaja Kallas

Aitäh! Mul on küsimus selle kohta, et Euroopa Komisjon on pakkunud Euroopa Liidu investeerimisfondi kaudu 37 miljardit, millest Eesti saaks kohe kasutusele võtta 295 miljonit eurot. Milliseid samme on valitsus astunud, et seda raha kasutusele võtta? Ja milleks seda raha kasutama hakatakse?

12:32 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Jah, tõesti see on nii, et Euroopa Liidu raha saab Eesti kiiresti kaasfinantseerimiseks kasutada, nagu te ütlesite, 295 miljonit. Eks see kontakt tuleb peamiselt Riigikantselei ja Rahandusministeeriumi kaudu, kes suhtlevad Euroopa Komisjoniga. Kui te küsite, milleks seda raha kasutatakse, siis seal on ju ette nähtud konkreetne valdkond, milleks. Eks see ole eeskätt mõeldud ikkagi COVID-19 viiruse vastu võitlemiseks ja majanduse turgutamiseks. Kui te küsite, kuidas täpselt see 295 miljonit jaguneb, siis selles osas töö veel käib.

12:33 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 12:33 Kuidas kompenseeritakse viiruse tõttu töölt eemale jäävate inimeste kodus olemine

12:33 Esimees Henn Pöllumaas

Järgmine küsimus, number 3. Küsib Keit Pentus-Rosimannus ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:33 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister! Valitsuse liikmete pressikonverentsi on väga tihedalt. Mõned toimuvad isegi ühel ja samal ajal ja on ka selliseid trükitähtede ja hüüumärkidega postitusi liikvel. Aga natuke murelikuks teeb see, et informatsioon, mis nendest tuleb, on kohati vastukäiv. See kindlasti praegusel suhteliselt närvilisel ajal väga palju kaasa ei aita. Minu esimene küsimus puudutab karantiini jääjaid ja siis selle aja hüvitamist. Kuna küsimusi on detailseid ja palju, siis ma saatsin need ka eelnevalt ette, et teil oleks võimalik vastused ette valmistada. Asi puudutab neid inimesi, kes jäävad karantiini, aga kel endal haigussümptomeid ei ole. Ükskõik, kas nad jäävad koju, et hoolitseda koolist või lasteaiast koju jääva lapse või vanema inimese eest või ka mingil muul põhjusel, lihtsalt sooviga mitte aidata kaasa viiruse levikule. Ja on ka neid, kes peavad praegu töölt eemale jääma, sest lihtsalt tellimused on otsa saanud. Kas sellistele inimestele kompenseeritakse erakorraliselt praegusel kriisiajal kodus oldud aeg nn haiguslehe alusel? Ja kui kaua see periood kestab, kui kauaks neil on võimalik koju jääda? Kuidas see on tehniliselt korraldatud? Kelle poole peab inimene pöörduma ja kuidas peaksid käituma need, kes on eelnevalt pidanud jääma palgata puhkusele. Kui see meede lõpuks tuleb, kas neil on võimalik siis kuidagi see sundpuhkus ümber vormistada? Kas te palun saaksite detailselt asjade käigu lahti rääkida inimestele, kes meid praegu jälgivad?

12:35 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile küsimuse eest! Kindlasti, nagu te ütlesitegi, see info on eri hetkedel erinev. Põhjus on selles, et kogu see info muutubki ülikiiresti. Näiteks ma vastasin teile isikukaitsevahendite teemal ja nimetasin ühed numbrid, nüüd juba on tulnud uued numbrid, kui palju meil üldse neid Eestis on. Aga ma olen nõus, et meie kui poliitikute roll on täna teha kõik selleks, et pinget ja paanikat ühiskonnas maha võtta. Selleks ei ole ka hetkel põhjust. Ma tänan teid teie mõistva suhtumise eest, et te need küsimused ette saatsite. Minu vastused on järgmised.

Vabariigi Valitsus on andnud tungiva soovitusi kõigil, kes naasevad välisriigist kodumaale, 14 päeva jooksul viibida kodus ja hoida seeläbi nii iseennast kui teisi. Siinkohal on vaja tööandjate mõistvat ja toetavat suhtumist, mille abil kaitstakse nii konkreetset töötajat kui ka ülejäänud kollektiivi. Tean seda, et on mõned eraettevõtted, kus inimesed on reisilt tulles jäänud koju karantiini, aga neile jätkatakse täispalga maksmist ehk nad saavad töötada kodukontoris. Haigus- ja hoolduslehte saavad võtta töötavad inimesed, kes on ise haiged, põetavad haiget last või lähedast. See kehtib endiselt kõikide haiguste puhul. Samuti on võimalik haigusleht võtta siis, kui inimene on koroonaviiruse saanud haigega kokku puutunud, kuid haigussümptomid veel avaldunud ei ole. Haigus- ja hoolduslehe hüvitamine on vastavalt töövõimetushüvitise korrale. Haigestumise korral on hüvitise määr 70%, millest 4.–8. päeva eest tasub tööandja ja sealt edasi haigekassa. Ühtlasi plaanib riik täiendavaid samme, et maksta seoses koroonaviirusega haiguslehel olevatele inimestele ajutise skeemi alusel juba esimeste haiguspäevade eest hüvitist. Ma lisan siia juurde, et kui me seda erisust võimaldame, siis nagu ma ütlesin ka härra

Saarele vastates, minu meelest ei ole õige teha vahet, mis põhjusel on haiguslehele jäädud. Seda tuleb võimaldada kõigile, kes on haiguslehele jäänud selle perioodi vältel – jutt on siis 1.–3. päevani. Seda me lõplikult otsustanud ei ole, püüame otsusele jõuda hiljemalt homme lõunaks. Haiguslehe maksimaalne kestus on 182 päeva, kuid praegu tuleb lähtuda teadmistest, et koroonavõõ või mis tahes muu viiruse sümptomite ilmnemise hetkest tuleb inimesel 14 päeva isolatsioonis püsida. Sellega välistame võimaluse nakatada teisi inimesi. Seoses Eestis välja kujunenud eriolukorraga saavad haigestunud või hoolduslehte vajavad töötavad inimesed selle patsiendiportaalis digilugu.ee ise avada. Haigus- või hoolduslehe saamiseks võib endiselt helistada oma perearstikeskusesse, kuid perearstide järsu töökoormuse tõusu tõttu võib kontaktide saamine olla raskendatud.

12:38 Esimees Henn Põlluaas

Keit Pentus-Rosimannus, täpsustav küsimus palun!

12:38 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Kas teil on ikkagi võimalik täpsustada, kas see puudutab neid, kellel juba on haigussümptomid, või ka neid, kellel sümptomeid ei ole, aga kes jäävad karantiini? Nagu te oma vastuses mainisite, nende sümptomite tuvastamine on väga oluline, aga sellega omakorda on seotud paratamatult testimine. Ühele eelmisele küsimusele vastates te ütlesite, et me oleme Eestis juurde tellinud 20 000 täiendavat testi – ma sain nii aru. Samal ajal, selleks et lausinformeerimist teha, on tellitud 600 000 postitust. See annab aimu nendest arvudest, kui palju ühte või teist asja vaja on, et tegu oleks kas lauspostitusega või siis laustestimisega. Mulle on natuke arusaamatu, miks me tellime 20 000 testi juurde, kui Maailma Tervishoiuorganisatsioon on soovitanud laustestimist. Kas siin suurusjärgudega ei ole nagu eksitud? Suur vahe on ju sees. Kui on vajalik laustestimine, mida Maailma Tervishoiuorganisatsioon on soovitanud, siis 20 000 tundub olevat ju ilmselgelt liiga vähe. Milleks sellised numbrid, kas te seda saaksite palun täpsustada?

12:40 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt vastus teie küsimuse esimesele poolele. Kõik, kes Eestisse tulevad, peavad olema kaks nädalat karantiinis või isolatsioonis – kuidas me täpselt ütlemegi –, igatahes kodus. See ei tähenda kõikidele inimestele, et nad ei saa tööd teha. Ma tean, et väga paljudele inimestele tööandja pakub kodukontori võimalust. Tean juhtumeid, kus tööandja ütleb, et ta ei muuda palka, sest inimene saab oma tööd kodus teha. On neid inimesi, kes teevad käsitsitööd, ka meditsiinisektoris näiteks erinevates laborites. Nad saavad seda tööd teha ka kodus, valmistada teatud mudeleid ette, näiteks hambatehnikud. Aga loomulikult on ka neid, kellele ei võimaldata kodutööd. Ja siis tõesti, kui inimesel on haigussümptomid, ta saab haiguslehte taotleda. Olen seda meelt, et kui teha selline erisus praegu kehtiva seadusega võrreldes, siis see ei tohiks puudutada ainult koroonaviirust, vaid see peaks kehtima kõikide haiguste puhul.

Nüüd, teine pool teie küsimusest, mis puudutas testimist. Konkreetselt see lendlehe küsimus muutub, mulle tundub, tänase infotunni peamiseks küsimuseks, aga see on tõesti olnud Helmen Küti ja Indrek Saare suur mure. Ja mul on hea meel, et see sai nüüd lahendatud. Ma mäletan, et kui ma olin neljapäeval siin Riigikogu ees, siis väga paljud Riigikogu liikmed küsisid, miks ei ole testimist. On konkreetsed haigusnähud ehk sümptomid, aga ei testita. Põhjus oli väga lihtne: mitte sellepärast, et me ei taha teha testimist, vaid sellepärast, et meil lihtsalt ei olnud piisavalt teste. Testid olid piiri taga, testid olid Eestist kaugemal.

Nüüd, et ei läheks nende numbrite virvarris see asi ka sassi, siis ma kordan üle. Natuke üle 10 000 testi on Eestis. Praeguse teadmise juures on 20 000 testi Eestis olemas lisaks sellele tänase seisuga 10 000-le, mis ju kogu aeg väheneb. Ja lisaks sellele on tellitud veel 20 000 testi, riik on palunud need Eestisse tuua. Ma tean, et mõni eraettevõtte meditsiini valdkonnas tegutseb selle nimel, et veel teste tellida, aga konkreetsed andmeid selle kohta ei ole. Miks siis seda testimist tehakse? On tõsi see, et on päris palju nurinat, et kui inimesel on sümptom – on see köha, on see palavik, on see peavalu – ja ta ütleb, et ma soovin teha testi, siis öeldakse, et seda testi täna teha ei saa. Põhjus on see, et ühelt poolt pole teste, teiselt poolt on väga keeruline korraldada, et igale poole hakkab kiirabi sõitma. See ei ole praeguses olukorras ka mõistlik. Tuleb luua uued võimalused. Ju need kiirtestimise võimalused tuleb luua avalikus ruumis, nii et saame seda inimestele pakkuda, aga pakkuda nii, et meditsiinitöötajad oleks võimalikult hästi nakkuse eest kaitstud.

12:43 Esimees Henn Põlluaas

Kristen Michal, palun!

12:43 Kristen Michal

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister! Minu küsimuses on kaks poolt ja ma jätkan Keit Pentus-Rosimannuse küsimust. Me vist ei saanud ikka päris head vastust sellele. Kui keegi jääb ilma sümptomiteta koju karantiini, siis kas talle ka hüvitatakse saamata jäänud töötasu? Teine pool küsimusest puudutab testimist, mis tundub Eestis üha aktuaalsemaks muutuvat. WHO peadirektor ütles oma laialt levinud soovitusel, et riigid peavad olema võimelised testima kõiki inimesi, kellel on koroonaviirus kahtlus. Testida, testida, testida! Aga testimise kohta on tulnud väga palju vastuolulisi sõnumeid. Alguses öeldi, et testida saab pea igaüks. 9. märtsil ütles Euroopa Liidu asjade komisjoni liikmetele ka sotsiaalminister Tanel Kiik, et testida saab. Siis öeldi, et kõik ei saa testida, aga tulevad tasulised testid. Siis öeldi, et enam ei testita kedagi, välja arvatud hospitaliseeritud patsiendid. Ei testita isegi neid, kellel on tõsised sümptomid – Mart Kadastiku lugu Eesti Ekspressis kirjeldab seda hästi. Ja eile teatas Tanel Kiik taas, et kedagi siiski testitakse – ja mitte sadades, vaid tuhandetes lausa, tulles vastu avalikkuse ootustele ja WHO soovitusele. Testitakse ka inimesi, kellel on nõrgemad sümptomid. Sellest ajaliselt hiljem teatas Delfis Terviseamet taas, et viiruse kasvavat levikut arvestades ei ole kergemate viirushaiguse tunnustega patsientide testimine enam otstarbekas. Ma pean vabandust paluma. Te palusite poliitika kõrvale jätta ja ma jätan, aga ma ütleks, et juhtimisalaselt paistab seis olevat üsna kaootiline ja see ei tekita usaldust ei riigi ega valitsuse vastu. Kuressaare Haigla idee teha masstestimist *drive-in* põhimõttel pani Terviseamet käe ette. Mul on teile küsimus. Ulatuslik testimine annab inimestele võimaluse teha arukaid valikuid. Mida teeb valitsus selleks, et inimesed saaksid ulatuslikult testida?

12:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt, kui rääkida testimisest, siis ma veel kord ütlen, et need piirid, mis on olnud Eesti ühiskonnas testimise osas, ei ole olnud mingisugused, ma ei tea, ideoloogilised. Nende taga ei ole soov mitte testida. Probleem on olnud selles, et meil ei ole Eestis piisavalt teste. Probleem on selles, et me ei ole saanud neid teste rahvusvaheliste kaubavedude takistuste tõttu liikuma. Kõik soovivad neid teste. Testide defitsiit on laiemalt kui ainult Eestimaal. Täna on teatud kanaleid kasutades siiski suudetud asi paremaks muuta. Testid peaksid saabuma reedel. Me peame lähtuma ikkagi sellest põhimõttest, et igal juhul tuleb kõigepealt hoida teatud tagavara, teatud miinimumvaru. Täna me näeme seda, et miinimumvaru on umbes 8000 testi. Me oleme testide arvu kogu aeg suurendanud – alguses oli päevas võib-olla 10–20 testi, siis oli 50 või 100 testi ja viimastel päevadel tehakse juba 300 testi päevas. Nagu ma ütlesin, see võimekus peaks kasvama lähipäevadel, kui tarneahelad seda lubavad, ca 1000 testini päevas.

Samas me peame arvestama, et keegi peab neid teste tegema. Alguses, kui oli teste vähem, tegi seda tööd kiirabi kojusõitudega. Selge on see, et praeguses seisus, kui levik on Eestimaal kasvanud, see ei ole mõistlik. Seda võimekust täna ei ole ja kiirabil on palju teisigi töid, nad ei saa teha ainult koroonaviiruse teste. Ma arvan, et selline meetod, mis Saaremaal kasutusel oli – seal hakati tegema teste ka avalikus ruumis nn *drive-in* meetodiga –, on mõistlik. Ja ma tean, et seda on plaanis rakendada mitmel pool Eestimaal, kui see tarne – need 20 000 testi – jõuab Eestimaale. See peaks jõudma reedel. Aga veel kord: tarnete täitmine on keerulises seisus. Ma loodan, et see tarne ei takerdu. Mis veel testimisse puutub, siis kui see reserv kõrvale jätta, siis kindlasti esimesena me lähtume sellest, et testi vajab krooniline haige, eakas inimene ja, ütleme, koroonaviiruse kandja lähikondne. Me eelistame kindlasti ka eesliinil olevaid inimesi. Nagu ma ütlesin: politsei, meditsiiniuasutused, Maksu- ja Tolliamet, Kaitseliit. Ja neid inimesi on nüüd palju rohkem juurde tulnud, kuna piiriületamine on piiratud. Aga muidugi me jõuame ka nende inimesteni, kellel tõesti on mingid sümptomid. Need inimesed, kellel on sümptomid, peavad saama testi teha.

12:48 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 12:48 Erimeetmed

12:48 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Jevgeni Ossinovski ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:48 Jevgeni Ossinovski

Suur tänu! Austatud peaminister! Ma arvan, et praeguses olukorras on opositsioon käitunud väga vastutustundlikult ja ette heita seda, et on kuidagi ülemääraselt rünnatud, ei ole minu arvates väga õige. Samas ühelt poolt on selge, et me peame otsima koos lahendusi, teisest küljest on arusaadav ka see, et praeguses olukorras tehakse vigu. Tegemist on eriolukorraga ja juhtimisvigu ei pruugita teha ainult poliitilisel tasandil, neid tehakse ka ametkondlikult. Hästi oluline on, et me saaksime nendest vigadest avatult rääkida, need vead parandada ja koos edasi minna. Sellest tulenevalt on ka kriitilised küsimused minu arvates asjakohased.

Ma arvan, et kõige kriitilisem küsimus praeguses etapis on seesama testimise küsimus. Ma püüan seda avada veel kord, teise nurga alt. Tõepoolest on Terviseamet püüdnud sisuliselt põhjendada seda, miks ei testita, väitega, et sellest, kas inimene on viiruspositiivne või -negatiivne, üldiselt hospitaliseerimine ei sõltu. Aga kui me vaatame laiemalt nende spetsialistide arvamust, kes hindavad epidemioloogilist olukorda ühiskonnas, siis tegelikult on testimise laiendamine hädavajalik. Ja seda kahel põhjusel. Esiteks sellepärast, et siis inimesed peavad suurema tõenäosusega kinni isolatsioonireeglitest – see on ilmselge. Teiseks on hästi oluline, et me saame tegelikult alles siis objektiivse pildi, mis seis meil nakatumisega on. Kui me praegu teeme suurusjärgus 1000 testi nädalas, siis 1000 testi päevas on see, mida me peaksime tegema. Küsimus on selles, et meil tegelikult ei ole seda võimalik teha, sest meil ei ole reaktiivainet, reagenti. Miks ei ole valitsus tunnistanud, et jah, olukord on selline, et reagenti lihtsalt ei ole. Me ei ole võimelised ka nende 20 000 testiga tegelikult laia populatsiooni testima, sellepärast et reagenti lihtsalt ei ole. Synlabis seda natukene on, ja ongi kõik. Ja me suudame ka tulevikus testida ainult eesliinil tegutsejaid ja riskirühmasid.

12:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma täiesti mõistan ulatuslikuma testimise soovi. Ma arvan, et see on õige, see on põhjendatud, ja see on olnud ka valitsuse komisjoni soov, et teste tehtaks rohkem. Nagu te ütlete, võib-olla tervishoiusektor näeb seda natukene teistmoodi. Aga põhjus on tõesti olnud kogu aeg selles, et igal testimise sammul on olnud defitsiit. Alates, ma ei tea, isikukaitsevahenditest ja kiirabi võimekusest ja lõpetades sellega, et ei ole tegelikult neid teste olemas Eestimaal, nagu ma olen mitmeid kordi öelnud. Teie öeldud eesmärk, et võiks teha tuhatkond testi päevas, nagu ma ütlesin, selle suuna me oleme võtnud. Ma loodan, et me suudame selle lähipäevadel saavutada, aga siin on nii palju agasid, et öelda täna välja, et laupäeval on 1000 testi või 700 testi ja pühapäeval on 800 testi ja järgmine esmaspäev on 1000 testi – tuleb siiski arvestada, et see ei ole ainult seotud sellega, et vajalikud ained on olemas või testid on olemas või isikukaitsevahendid on olemas. Need kõik peavad olema olemas. Samas on meie võimekus praegu viia läbi tuhatkond testi päevas. See on ka palju laienenud: teste ei tee enam ainult Terviseamet, vaid neid tehakse Eestimaal viies-kuues kohas. See võimekus on täna olemas.

12:52 Esimees Henn Põlluaas

Jevgeni Ossinovski, täpsustav küsimus palun!

12:52 Jevgeni Ossinovski

Jah, täpselt: muud küsimused on enam-vähem lahenenud – meil on tervishoiutöötajad olemas, meil on olemas laborid ja seadmed, et neid teste teha –, aga reagenti ei ole. Riiklikes haiglates ei ole reagenti, et väljaspool haiglat saaks tegelikult neid teste teha. PERH tellib oma kiirabi teste juba praegu Synlabist, sellepärast, et neil lihtsalt seda ei ole ja riiklikust varust Terviseamet seda neile ei väljasta. See on reaalne olukord.

Kui me oletame, et meile tuleb 20 000 testi jagu reagenti juurde, siis aprilli lõpuni me suudame heal juhul siiski testida ainult eesliini töötajaid ja riskirühmasid. Laia populatsiooni ei ole meil võimalik ka selle reedese tarne abil tegelikult testida ja minu hinnangul tuleks ausalt öelda, et niimoodi on: meil ei ole võimalik seda kuskilt hankida. Esmase prioriteedina tuleks Vabariigi Valitsusel koos asutustega

tegelikult tegeleda sellega, et reagenti Eestisse juurde saada. See on minu hinnangul palju prioriteetsem, kui sellel nädalal otsustada mingisuguseid majanduse leevendamise meetmeid, mis on ka olulised, loomulikult, aga räägime praegu põhiküsimusest: sellest, kas meil epidemioloogiline olukord normaliseerub või mitte.

Nüüd küsimus. Minu jaoks ei ole küsimus, kes on süüdi jne. Küsimus on selles, et kui on tehtud viga – ja viga on tehtud, me ei ole õigel ajal reagenti varunud, Synlab varus, Eesti riigiasutused ei varunud –, siis tuleb tunnistada, et selline meie olukord täna on, püüame seda koos lahendada. Teine küsimus puudutab seda, kui palju on riigiasutuste hinnangul Eestis tegelikult nakatunuid. Eri riikides pakutakse, et sõltuvalt epidemioloogilisest olukorrast ja testimisest võib tegelikke juhte epideemia algfaasis, mis meil praegu on, nakatunuid olla 5–30 korda rohkem kui kinnitatud juhte. Ja sellest tulenevalt ma küsin: milline on Terviseameti hinnang, kui palju Eestis võiks reaalselt nakatunuid olla – noh, arvestades mis iganes usalduspiiridega? Terviseamet on viidanud, et neid on rohkem, ja kindlasti on tehtud – ma tean seda – ka konkreetseid arvutusi. Need andmed on riik kohustatud avalikustama, sest need on avaliku teabe seaduse § 28 järgi andmed ohu kohta inimeste elule ja tervisele. Kui palju on riigi hinnangul täna reaalselt nakatunud inimesi Eestis?

12:54 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Kõigepealt selle esimene pool, mis puudutas teie eelmist küsimust. Ma olen ka seda meelt, loomulikult, et ressursse tuleb jagada, kui erasektoril on teatud võimekus testimisel olemas ja riigil ei ole. Ma ei tea, te ütlesite, et PERH-il ei ole, aga ma ei ole kordagi kuulnud, et oleks probleem era- ja avaliku sektori erinevate ressursside jagamisel. Mina tean seda ja seda on ka sotsiaalminister kinnitanud, et seda ainet on riigis piisavalt ja tärned on teel. Seda ma oskan teile hetkel siin infotunnis öelda. Loomulikult see mõte, et tuleb ressursse jagada, nagu te ütlesite, on mõistlik. Ja ma ei ole tunnetanud, et era- ja avaliku sektori vahel see probleem oleks olemas.

Kui võtta täna hommikune seis, kui palju on tehtud kokku teste ja kui suur on nakatunute arv, siis see seis on täna hommikul selline: 2020 testi ja positiivseid on 258. Teame seda, et on ka esimene tervenenu. Ma saan aru, et teie küsimus on, milline on hinnang, kui palju on reaalselt nakatunuid. Ametlik number on 258, aga mis see number reaalselt on? Nagu ma ütlesin siin ühes varasemas vastuses, me oleme soovinud kaasata kohe algusest peale valitsuskomisjoni oma ala asjatundjad. Nad on kaasatud, nad on tööd alustanud – professorid ja arstid. Niipea, kui nad on tulnud välja oma prognoosiga, me kindlasti selle ka avalikustame. See ei jää kuidagi suletud uste taha. Nii et ootame ära. Ka varasematel küsijatel oli südamel, kas ikka piisavalt kaasatakse valdkonnainimesi. Jah, kaasatakse. Ootame nende sisendi ära, ootame ära, mis nende arvamus on nendesamade küsimuste osas, mida te küsisite. Siis saame sellega välja tulla.

12:57 Esimees Henn Pölluas

Urmas Kruuse, palun!

12:57 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Küsimused, mis avalikkusel ja ka siin saalis on, puudutavad erimeetmeid ja nende efektiivsust ja ressursikasutust. Need on kindlasti ääretult olulised. Kui mõelda piiril kaupade kontrollimise ja tervisekontrolli peale, siis üks asi, mis eelmisest küsimusestki tegelikult välja tuli, on see, et me peaksime kaitsma eesliini töötajaid. Kui me mõttetult saadame eesliinile inimesi, keda meil tegelikult on vaja kaitsta, ja suurendame nende riski, siis see võib mõjuda topelt halvasti kogu süsteemi käigushoidmisele.

Agas üks erimeede, mille te ilmselt homme pealelõunal olete valmis avalikustama, puudutab erinevaid majanduspakette. Kui ma kuulasin rahandusminister Martin Helme intervjuud, siis ta ütles väga rõhutatult, et on aeg lasta riigieelarve miinusesse. Ma ei saanud sellest lausest väga hästi aru. Minu mäletamist mööda on riigieelarve nii praegune kui eelmine valitsus miinusesse lasknud juba mitu aastat tagasi. Kui ma kuulasin täna töötukassa juhi intervjuud hommikutelevisioonis, siis ta ütles, et soovitakse kompenseerida umbes 70% sissetulekutest nendele töötajatele, kes sattuvad raskustesse. Kui ma õigesti aru saan, siis ennekõike koroonaviiruse tõttu. Agas üks asi, mis mulle seejuures silma hakkas, oli see, et FIE-dele see ei rakendu. Ma ei taha laskuda juriidilisse diskussiooni, aga see tekitab küsimusi. Väikeettevõtjad on juba sattunud selle kriisi tõttu väga raskesse olukorda. Millisel kombel neid siis kavatakse aidata, et ka nemad saaksid edasi majandada ega kaotaks oma sissetulekut?

12:59 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu selle küsimuse eest! Kõigepealt see riigieelarve miinusesse laskmine, nagu te välja tõite. Koostöös rahandusministriga käib praegu väga tõsine majanduspaketi kokkuleppimine, käes on selle lõppfaas. Ja ma ei pea silmas kokkulepet ainult valitsusesiseselt, vaid ka kokkulepet erinevate ettevõtlussektoritega. Sellel teemal on viimasel, ütleme, neljal-viiel päeval toimunud väga palju kohtumisi. Me oleme saanud sisendi ettevõtlusorganisatsioonide, katusorganisatsioonide käest, oleme saanud sisendi pangandussektori käest ja ka väga paljud ettevõtted ja organisatsioonid on meie poole otse pöördunud.

Eelarvest veel nii palju, et minu arvates on arusaadav, et eelarve prognoosid enam ei kehti. Järgmine prognoos, mille pinnalt me riigi eelarvestrateegia kokkupanemist alustame, tuleb aprillikuu alguses Rahandusministeeriumist. Selles osas praegu töö käib. Aga selge on, et loomulikult maksulaekumised ju kukuvad eriolukorras, väga paljud majandussektorid on pihta saanud.

Nüüd, mis puutub töötukassasse, siis eile oli kaks töötukassa nõukogu nõupidamist, täna jätkatakse pool kolm. Püütakse leida kokkulepet. Ma olen töötukassa nõukogu esimehega, sotsiaalministriga pidevas ühenduses olnud. Minu tunnetus on see, et nii tööandjad, ametiühingud kui ka riik tegelikult seda kokkulepet leida soovivad. Me püüame selle poole, et see nii ruttu kui võimalik sünniks. Küsimus on loomulikult selles, mis ulatuses see töötukassa kokkulepe võiks mõjuda või kellele see võiks abi anda. See on töötukassa otsustada ja vastava ettepaneku ta Vabariigi Valitsusele teeb. Me selle kinnitame või mitte. Minu tunnetus on see, et tuua sektoreid välja läheb väga keeruliseks. Nii et see peaks olema mõeldud kogu tööjõuturule, igas sektoris on pihtasaanuid. Kui te küsite FIE-de kohta, siis jah, Eestis peaks olema üle 22 000 FIE ja neile me hetkel mõtleme eraldi toetusmeetmeid ja majanduspaketti välja. Selle soovime samuti välja käia nii pea kui võimalik. Nii et FIE-d on fookuses, saan teile kinnitada. FIE-de nimel samuti töö käib.

13:01 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:02 Sõjalised õppused

13:02 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Ants Laaneots ja vastab kaitseminister Jüri Luik. Palun!

13:02 Ants Laaneots

Suur tänu! Lugupeetud kaitseminister! Kõigepealt tahan märkida, et eile hommikul kiitis Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor Elmar Vaher televisioonis väga Kaitseliitu – Kaitseliidu toetust politseile ning piirivalvele eriolukorra nõuete täitmise ja korra tagamisel. See on kindlasti kiiduväärne. Kuid küsin nüüd teisel teemal. Möödunud esmaspäeval teatas USA relvajõudude Euroopa väejuhatuse, et seoses koroonaviiruse puhanguga on alates 13. märtsist 2020 peatatud sõdurite ja sõjatehnika saatmine USA-st Euroopasse. See tähendab meie jaoks ilmselt kõikide käesoleval aastal plaanitud USA osavõtul Euroopas toimuvate õppuste tühistamist või edasilükkamist. Need on viimase enam kui 25 aasta jooksul suurim, 37 000 mehe osavõtul toimuma pidanud suurõppus Defender Europe 2020, Balti riikides plaanitud ühisõppus Saber Strike ja kolm väiksemat õppust: Dynamic Front, Joint Warfighting Assessment ja Swift Response. Minu küsimus: milline on viimane informatsioon nende õppuste toimumise kohta? Ja kuidas ning kui suurelt kavatsevad Kaitseministeerium ja meie Kaitseväge peastaap viia käesoleva aasta mais läbi Kaitseväge ning Kaitseliidu iga-aastase Kevadtormi õppuse?

13:03 Kaitseminister Jüri Luik

Aitäh selle küsimuse eest! Mis puudutab Kaitseliidu tegevust, siis ma igati ühinen teie tänusõnadega Kaitseliidule, kes tõepoolest on olukorras, kus Politsei- ja Piirivalveamet vajab toetust, astunud tähtsasse rolli. Vabariigi Valitsus on praegu andnud loa 150 kaitseliitlase kasutamiseks päevas sunniõigusega. Toetuse sellele otsusele on andnud ka Vabariigi President. Samasugust meetodit kasutasime ka näiteks president Obama siin oleku ajal ja Euroopa Liidu eesistumise ajal. Mul on tõesti hea meel nende meeste

ja naiste üle, kes ju vabatahtlikult seda tööd teevad. Mis puudutab õppust Defender, siis tõepoolest meil on kõigil väga kahju, et see õppus toimub praeguste andmete järgi väga piiratud mahus. See tähendab, et praeguste andmete järgi – ma kriipsutan seda alla – tõenäoliselt toimub mingeid õppusega seotud tegevusi Poolas ja Saksamaal, kus asuvad USA baasid, aga kõik muud tegevused on ära jäetud. Mis puudutab selle õppuse käiku, siis tegelikult õppuse planeerimine on käinud juba pikemat aega, nii et mõnes mõttes oleme me saanud terve rea väga olulisi õppetunde selle õppusega seotult. Ja on käinud ka sõjatehnika ja meeste toomine Euroopasse. Nii et võib öelda, et teatud aspektid sellest õppusest on juba andnud meile olulisi õppetunde, aga tõepoolest, mis puudutab Balti riike, selle kohta on praegu andmed, et need tegevused jäävad ära. Sellest on muidugi väga kahju.

Mis puudutab Eesti õppust Kevadtorm, siis me ei taha seda ära jätta. Lõppude lõpuks meie geopoliitiline positsioon ei ole ju muutunud. Meie vastane ei ole muutunud ja ta peab nägema, et ka kriisiolukorras me oleme suutelised tegutsema. Õppus viiakse läbi piiratud mahus ja praegu meie käsutuses olevate jõududega. Reservi välja ei kutsuta, jäädakse olemasolevatele harjutusväljadele ega liiguta kaugemale maastikule.

13:06 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kaja Kallas, palun!

13:06 Kaja Kallas

Aitäh! Siin oli juttu ka piirist ja sellest, et tõepoolest kaitseressursid on ka meie piiril rakendatud. Ma küsin seda, kui mõistlikuks te peate praegusel hetkel ikkagi piiri sulgemist. Kui me teame, et peamised nakkuskolded on siin riigi sees, siis kas on mõistlik sulgeda piir Lätiga, kus nakkushaigeid on tunduvalt vähem? Samas peaminister ütles siin korduvalt, et tarnetega on probleem – nii kaitsevahendite, toiduainete kui ka ravimitega –, need jäävad piirile kinni. Ja samas me rakendame väga suurt ressursi, nii Politsei- ja Piirivalveamet oma kui ka kaitsepolitsei piiril paberankeetide täitmiseks. Kas see on mõistlik ja kui kaua niimoodi vastu peab?

13:07 Kaitseminister Jüri Luik

Mina seda otsust toetasin. Loomulikult ükski neist otsustest ei tule kergelt, kuid arvestades seda, et viiruse liikumine üle piiride on siiski olnud väga arvestatav faktor – ja sellele järeldusele ei ole jõudnud mitte ainult Eesti, vaid ka massiivne enamik piirkonna riikidest alates Soomest ja ma ei räägigi Taanist, kes rakendab erakordselt radikaalseid meetmeid –, ma usun, et selline ajutine piiramine, mille korral läbi pääsevad näiteks kaubaautod, on otstarbekas. Mis puudutab neid ankeete, siis täna hommikul istus koos valitsuskomisjon ja me otsustasime ankeetide poliitikast loobuda. Nagu te ütlete, praeguse uue lahendi korral ei ole see enam vajalik.

13:08 Esimees Henn Põlluaas

Marko Mihkelson, palun!

13:08 Marko Mihkelson

Aitäh! Lugupeetud kaitseminister! Ma tuleks selle esimese vastuse juurde tagasi, mis te ütlesite. Palun võib-olla natukene laiemalt kirjeldada praegust olukorda, mis puudutab NATO heidutusvõime toimimist. Nagu te õigesti mainisite, geopoliitiline olukord ja üldine julgeolekuolukord püsib vaatamata koroonaviiruse levikule endine. Ja meil on hästi oluline, nagu te õigesti mainisite, meie Kaitseväge toimingute näol näidata heidutusvõime olemasolu ja püsimist. Aga ma palun natukene lahti seletada seoses nende ärajäävate või siis muudetud õppustega, milline on praegu NATO kui organisatsiooni toimevõimekus. Me teame, et Euroopa Liidu ministrid peavad videokonverentse. Kuidas on hetkel töö korraldatud NATO tasandil, et meil oleks kindlus, et heidutusvõime ka otsustustasandil on normis?

13:09 Kaitseminister Jüri Luik

Tõepoolest, NATO-s on samamoodi piiratud teatavate koosolekute toimumine, võõrad ei pääse hoonetesse sisse jne, jne. Aga loomulikult NATO põhistruktuur toimib, samuti on ju NATO-l olemas kõik senised sõjalised võimed. See, et ei toimu ühte konkreetset õppust, ei tähenda loomulikult seda, et need väeüksused ei oleks meie käsutuses, kui midagi peaks juhtuma. Ja kõige parem näide sellest on

võib-olla ka see, mis toimub Eestis: nii Suurbritannia pataljon kui ka Taani kompanii on siin, on baasis. Mingeid plaane kuskile lahkuda neil ei ole. Samamoodi toimib täiesti regulaarses korralduses õhuturve, praegu poolakate abil ja 1. maist juba Prantsuse meeskondade poolt. Nendes otsustes, mis on tehtud piiriületamisega seoses, on sisse joonistatud ka teatavad erandid, mis puudutavad liitlasüksuste liikumist. Loomulikult me peame tagama selle, et liitlasüksuste tegevus siin Eestis toimuks suuremate takistusteta ja vastavalt kokkulepitud korrale.

13:11 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:11 Koostöö kohalike omavalitsustega eriolukorra rakendamisel

13:11 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Katri Raik ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:11 Katri Raik

Aitäh, hea eesistuja! Hea peaminister! Eesti inimeste jaoks algab Eesti oma kodust, oma kohalikust omavalitsusest. Inimestele on oluline, kuidas valitsuse otsuseid kohapeal rakendatakse ja milliseid täiendavaid meetmeid kohalikud omavalitsused võtavad kriisiolukorras või eriolukorras ette. Näiteks Narva inimesed muretsevad täna sellepärast, et need lapsed, kelle ainus soe toidukord ilmsesti oli koolis, kuidas nemad saaksid süüa. Selle küsimuse on juba tänaseks lahendanud näiteks Tallinn, Tartu, Rakvere. See on ainult üks näide. Minu küsimus ongi, kuidas teie hindate praegu seda, kuidas kohalikud omavalitsused on toime tulnud eriolukorras. Millised rakendatud meetmed on kõige efektiivsemad teie arvates? Ja vahest ka, millised on soovitusel kohalikele omavalitsustele praeguses olukorras?

13:12 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma tulen küsimuse esimese poole juurde, kus te rääkisite soojast toidust. Ka mina arvan, et see on hästi oluline. Kahjuks meie reaalses elus on väga paljudele lastele koolitoit ainus soe toidukord päevas. Ja see ei ole paljudel lastel nii mitte ainult keskustest kaugemates asulates, vaid ka siinsamas Tallinnas. Ma tean ka konkreetseid juhtumeid: Tallinna kesklinna koolide juhid on öelnud, et vanemad on nende poole pöördunud murega, et ära jäänud koolitoit oli lapsele ainus soe toidukord päevas. Minu meelest kohalikud omavalitsused on praeguses eriolukorras olnud väga näoga inimeste poole, oma elanike poole, püüdes aidata nii palju kui võimalik. Te tõite mõningaid näiteid linnadest, kes on sooja toitu hakanud ise pakkuma. Ma loodan, et neid kohalikke omavalitsusi tuleb veel ja veel juurde. Samuti olen ma allkirjastanud korralduse hädaolukorra seaduse § 25 lõike 2 alusel määrata eriolukorra tööde juhiks põhjaregioonis, lõunaregioonis, lääneregioonis ja idaregioonis Päästeameti vastavate päästkeskuste juhid, kes peavad samuti vahendama seda dialoogi keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste vahel. Nüüd, kui te küsite, mis on olnud need meetmed, mida kohalikud omavalitsused on rakendanud, siis ühed tulenevad sellest, mida Vabariigi Valitsus, mida eriolukorra juht on otsustanud. Alustame kõige olulisemast – see puudutab haridussektorit, koolide sulgemist. Samas me oleme öelnud, et erivajadustega laste õppeasutused ja näiteks lasteaiaid – nende puhul tuleb otsustada juhtumipõhiselt. Lasteaedade puhul see on lasteaedade pidajate otsus. Ma tean seda, et näiteks siseturvalisuse, aga ka majandus- ja kaubandussektoris palutakse, kui vähegi võimalik, lasteaiaid lahti hoida, sest inimesed saavad siis viia oma lapsed lasteaeda ja ise suunduda tööpostile – on see päästeametnik, on see politseinik, on see kaubanduses töötav inimene, on see häirekeskuses töötav inimene. Teatud kohalikud omavalitsused on pöördunud minu poole palvega, et me kehtestaksime piiratud ligipääsu. Eeskätt on see seotud saartega – Eesti suursaartega ja väiksemate saartega. Ja täna hommikul oli taas ühe kohaliku omavalitsuse pöördumine komisjoni laual. See tuli Mulgi vallalt, et saada õigus paremini lahendada töötajate ülekäimine Läti ja Eesti piirist, nii nagu see kehtib Valgas ja Valkas. Selle erisuse me ka tegime.

13:15 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Katri Raik, täpsustav küsimus palun!

13:15 Katri Raik

Aitäh! Härra peaminister! Mul on hea meel teile edasi anda paljude Ida-Virumaa vanemate prouade tervitussõnad: "Beregite sebja!" – "Hoidke ennast!" See oli venekeelne palve teile, et te ennast hoiaksite. Aga minu mure on seotud venekeelse elanikkonna informeerimisega. Tõsi, kohalikud venekeelsed ajakirjanikud on tänulikud, et valitsusest tuleb korralik hulk informatsiooni. Samas me teame, et meie elanikkonnast on 30% venekeelsed ja neist sisuliselt iga kolmas eestikeelset informatsiooni jälgida ei suuda. Olukord on erinev. Narva jõudis ostupaanika ööpäev hiljem ja kaubaartiklid, mida poest osteti, olid mõnevõrra teised. Kuna Venemaalt ei tulnud informatsiooni, et koroonaviirus on jõudnud ka Leningradi oblastisse, siis arvati, et Narva inimesi asi ei puuduta. Ka täna ollakse pigem mures selle pärast, kuidas majanduslikult hakkama saada, mitte niivõrd tervise pärast. Need on tegelikud faktid Ida-Virumaa elust. Mida me teie arvates veel saaksime teha venekeelse inimeste heaks, nende inimeste heaks, kes ei ole internetis? Ma arvan, et neid on venekeelsete vanemate inimeste hulgas rohkem. Mida me saaksime nende inimeste informeerimiseks veel üheskoos paremini teha?

13:16 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle hea sõna eest ja kindlasti tervitage neid inimesi vastu, kui te peaksite neid kohtama. Ma arvan, et üldpõhimõtte kõigi Eesti inimeste puhul on hetkel see – ja ma olen seda ka siit Riigikogu kõnetoolist välja öelnud –, et kõige olulisem on täna meie inimeste tervis, meie inimeste elu. See on prioriteet number üks ja sellest kindlasti valitsus ja valitsuskomisjon lähtuvad. Kõik ülejäänu on ka oluline, aga inimeste elu ja tervis on kõige-kõige tähtsam. Ja need sammud, mille kohta te siin küsite, on tehtud eeskätt selle kaalutlusega, et tagada inimeste elu, tagada inimeste võimalikult hea tervis ja selle viiruse võimalikult kiire murdumine ühiskonnas ja ka peatumine.

Nüüd, venekeelne elanikkond – see on väga tõsine küsimus ja väga õigustatud küsimus. Mida me veel saaksime teha? Ma palun ka Riigikogu liikmeid, kui vähegi võimalik, andke igasugust informatsiooni – teil on palju jälgijaid, teil on palju toetajaid – ka oma sotsiaalmeedias edasi. Tõsi, nagu te ütlete, kõik ei loe sotsiaalmeediat, kõik ei ole internetis. Ekstra oleme palunud, et nii palju, kui kohalikel omavalitsustel on väljaandeid nii eesti kui ka vene keeles – ega neid just väga palju ei ole –, ka neis anda seda informatsiooni edasi.

Tahan siinkohal veel kord väga tunnustada erameediat, nii palju, kui meil seda on *on-line*'is. Taas ma pean märkima, et meil paberi peal venekeelseid ajalehti Eestis just väga palju ei ole ja need jõuavad alles teatud päevade tagant tellijate lauale ja neid tellijaid on ka üsna vähe. Mis veel me saame teha? Teie fraktsiooni liikmed on mitmeid kordi selle info viimist otsepostitusena rõhutanud. Ma pean seda oluliseks, seda me teeme. Me püüame kõiki võimalikke kanaleid kasutada. Kindlasti on siin kohalikud omavalitsused väga-väga olulised koostööpartnerid. Ja ma ei saa kuidagi üle ega ümber suurimast venekeelsele kogukonnale informatsiooni levitajast siin Eestis, kelleks on minu arvates Raadio 4, kes teeb tõesti väga tänuväärset tööd. Veel võime öelda, et kas neid vaatajaid on üks või 100 või 10 000, selles ei ole vahet, aga kindlasti ka ETV+ on teinud suuri pingutusi selleks, et venekeelset elanikkonda informeerida. Sellele kõigele on kaasa aidanud väga hea suhtlus meie kommunikatsioonibüroo ja rahvusringhäälingu vahel.

13:20 Esimees Henn Põlluaas

Mart Võrklaev, palun!

13:20 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Mul on rõõm kuulda, et te kohalikke omavalitsusi kiidate. Ma arvan ka, et omavalitsused on head tööd teinud ja sellisel igapäevase suhtluse tasemel, ma saan aru, infovahetus käib ja kõik annavad endast parima. Aga minu küsimus on, kas valitsus on arutanud ka KOV-ide toetamist pikemas plaanis. Ma saan aru, et kriisilukorra ajanappuses võib-olla veel midagi konkreetset ei saa öelda, aga ma toon mõned näited. Kui meil töökohad kaovad, siis langeb ka tulumaksu laekumine. KOV-idele on selge, et mõne kuu või poole aasta pärast on tulubaas oluliselt väiksem. Teine näide: lasteaiad. Lasteaiad hoiame küll lahti, osa õpetajaid on läinud koju. Selge, et keegi õpetajaid koondama ei hakka, tagatakse 100% palka, aga kui lasteaias lapsed käia ei saa, siis teise käega tuleb ka vanemad lasteaias kohatasust vabastada, mis tähendab jälle KOV-i tulubaasi vähenemist. Samas tuleb KOV-idel teha olulisi investeeringuid. Kui tekib tunne, et raha jääb vähemaks, siis lükatakse

investeeringuid edasi või plaanitakse need ära jätta, mis omakorda oleks halb sellele, et majandus siis veel rohkem jahtub. Tegelikult oleks tark võib-olla need investeeringud säilitada. Kas valitsus on arutanud ja kas peaminister saab täna anda mingi sõnumi selles kohta, et riik tuleb näiteks tulumaksu alalaekumise puhul appi või sellesama lasteaiateema puhul appi? Või kas riik hakkab võimaldama mingit väga soodsa, nullintressiga laenu investeeringute jätkamiseks? Ühtepidi on need ideed ja teistpidi küsimus, kas olete juba jõudnud sellega tegeleda.

13:21 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Loomulikult olen jõudnud sellega tegeleda. Kõigepealt maksubaas. Kui te räägite üksikisiku tulumaksust, siis ma usun, et ei pea olema väga tark ennustaja, et öelda, et maksubaas langeb ju ka keskvalitsusel. Ka riigieelarve tulud kahanevad – on see käibemaks, on see tulumaks jne. Ma tean, et selles kriisis on mõningaid sektoreid, kes kriisi esimestel päevadel näitasid väga suuri käibeid. Ma pean silmas teatud kaubandussektorit, eeskätt toiduainete müüki, aga see oli loomulikult seoses sellega, et inimestel kartsid, et homsel päeval juhtub midagi väga hullu. Minu meelest see paanika on väga selgelt ühiskonnas tagasi andnud. Ma tänan kõiki Riigikogu liikmeid, kes on tasakaalukaid sõnumeid andnud – te olete seda teinud. Aitäh teile! Täna hommikul saime maaeluministrilt ülevaate riigi toiduvarudest. Ta kinnitas, et toiduvaru nii riigil kui ka lepinguline toiduvaru üheks kuuks on ilusasti olemas ja paanikaks põhjust ei ole. Nüüd, mis on olnud jooksvad toetusmehhanismid kohalike omavalitsuste abistamiseks? Need on olnud peamiselt meditsiinilist laadi: erinevad isikukaitsevahendid, testid, samuti meditsiiniabi. Kohalike omavalitsustega on olnud väga põhjalik koostöö. On tõesti erinevad piirangud, mida omavalitsused on soovinud, ja ka teatud erisused, mida me oleme suutnud juba hakata tegema. Üks oli seesama Valga-Valka näide, teine oli täna hommikul Mulgi valla näide. Ma tean, et sees on ka palve Võru linnapealt samasuguse erisuse tegemiseks. Me püüame neid kõiki arvestada. Kui te küsite, kas me hakkame kuidagi konkreetset avaliku sektori investeeringuid rohkem tegema, siis see majanduspakett, mida me välja töötame, peaks kindlasti sisaldama ka seda, et langusfaasis tuleks anda ka rohkem riigitellimusi, sh toetada investeeringuid, mis aitavad töökohti säilitada ja tööpuuduse kasvu nii palju kui võimalik ära hoida. Kindlasti see saab tulema. Ma arvan, et üks oluline samm kohalike omavalitsuste toetuseks on töötukassa meetmed, mida me püüame kokku leppida nii kiiresti kui võimalik. See tähendab seda, et inimestega ei lõpetata töölepinguid, vaid kui inimesed lähevad ajutiseks koju – on see nädalaks, kuuks või kaheks – siis nende sissetulek tagatakse. Tegelikult on võimalus ettevõttel taas jalad alla saada ja siis edasi minna. Lasteaedade puhul on riik juba aastaid maksnud teatud toetust lasteaiatöötajate palga suurendamiseks. Nii et igal juhul on omavalitsuste edasine toetamine meie jaoks tähtis.

13:25 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:25 Eriolukorra meetmed sünnitusabi andmisel

13:25 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Signe Kivi ja vastab rahvastikuminister Riina Solman. Palun!

13:25 Signe Kivi

Aitäh, juhataja! Austatud minister! Eriolukord sünnitusabi andmisel on küll sotsiaalministri vastutusvaldkond, aga olen kindel, et rahvastikuminister on probleemidega kursis ja saab anda kõigile lisainformatsiooni. Tunnustame tõesti, et haiglad on avalikkust informeerinud sellest, et ämmaemandad üle Eesti võtavad ühendust kõigi rasedatega, et koroonaviirusega sünnitajatele on avatud eraldi liin ja neile saadetakse tasuta kiirabi. Ja teame ka seda, et – kahjuks küll, aga küllap põhjendatult – on keelatud peresünnitused. Minu küsimus ongi: kas need meetmed on piisavad, et tagada sünnitajate, vastsündinute ja meditsiini personali ohutus? On teada, et meditsiinitarvikute ja isikukaitsevahendite

tarnega on juba tekkinud probleemid. Ja teine pool küsimusest. Eestis on suletud sünnitusosakondi. Kas keskustest kaugemal elavad pered võivad olla kindlad, et kiirabi jõuab ka selles olukorras nendeni õigeks ajaks?

13:26 Rahvastikuminister Riina Solman

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Austatud Signe Kivi! Väga oluline küsimus sellel keerulisel ajal – ka kõige haavatavamad sihtgrupid peavad kriisi ajal kindlasti hoitud olema. Tõepoolest, nagu te ütlesite, siis sünnitusi võetakse endiselt vastu ja kui keegi peaks kahtlema, siis kinnitan, et loomulikult ka nakatunute puhul on see samamoodi. Küll aga on tõepoolest üle Eesti eri haiglates tugiisikute ja lähedaste külastajate juuresolek keelatud. Kas see on proportsionaalne meede? Ma kaldun arvama, et meie meedikud, haiglad oskavad selle üle kõige paremini otsustada ja nemad on selle meetme ise kehtestanud.

Kas see universaalsena tuleks üle vaadata? Selles küsimuses olen ma saatnud ka kirja sotsiaalminister Tanel Kiigele, et saada ülevaade üle-eestiliselt, kuidas on sünnitusabiga lood väljaspool Tallinna. Me näeme, et meie suuremad sünnitushaiglad jagavad informatsiooni väga korrektselt. Ja nagu te ütlesite, et üle Eesti rasedaid naisi jälgitakse, nende tervist hoitakse ja neile antakse nõu.

Mida veel selle kohta öelda? Alates eilsest saavad raseduskriisi sattunud pered tasuta ja ilma saatekirjata nõuandeid telefoni ja Skype'i teel SA-lt Väärtustades Elu ehk SAVE-ilt, et korvata sünnitusmajades pakutava kontaktnõustamise sulgemist viiruseohu tõttu. See on haiglate palvel avatud teenus. Nõustamistelefoni number on 800 2008, nõustatakse eesti, vene ja inglise keeles Skype'i režiimil, nagu ma ütlesin, ja seda infot saab täpsemalt järele vaadata www.rasedus.ee kodulehelt. Raseduskriisi nõustajad Sihtasutusest Väärtustades Elu on ise öelnud, et kriisiolukorras, kus peresünnitused ja haiglakülastused on ajutiselt keelatud, on inimesed ärevad ja nõustamisteenuse vajadus on ka nendel liinidel hüppeliselt kasvanud. Seega täiendav tähelepanu ja jälgimine, kas meetmed on proportsionaalsed või võiks olla midagi rohkem, tuleks veel kord läbi vaadata. Mis puudutab küsimust, kas osakondade sulgemine on olnud ennatlik, siis selles ma toetan kolleeg Tanel Kiike, kes on selle valdkonna juhina need otsused langetanud, ja pean neid ka õigeks.

13:29 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

13:29 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Tahan küsida ainult ühte asja. Kui avalikkusele saadeti sõnum, et tugiisikuid kaasa võtta ei saa, siis samal ajal olid ERR-is intervjuud, kus osa haiglaid ütles, et saab küll võtta. Öelge, kus siin loogika on – sõltumata sellest, kas see on õige või vale.

13:29 Rahvastikuminister Riina Solman

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liige Urmas Kruuse! Loogika on selles, et see on seni haiglate autonoomne otsus olnud. Ja nagu ma enne ka proua Signe Kivile vastates ütlesin, me seda, kas teha selles küsimuses universaalne otsus, arutame sotsiaalministriga eraldi. Vajaduse korral see universaalne otsus tehakse.

13:29 Esimees Henn Põlluaas

Selles küsimuses ... Siiski tuli küsimusi, Marko Mihkelson, palun! Või järgmise kohta? Tore! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise ja järgmisena esitab küsimuse ... Kas on midagi sassis? (Saalist öeldakse midagi.) Ei ole.

8. 13:30 Eriolukorras tegutsemine

13:30 Esimees Henn Põlluaas

Järgmise küsimuse esitab Helmen Kütt ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:30 Helmen Kütt

Suur aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Kõigepealt ma tahan väga tänada ja tunnustada selle töö eest, mida teeb valitsuse kriisikomisjon ka selleks, et Riigikogu liikmetele tuleksregulaarselt informatsiooni. Ja tore, et see informatsioon hakkab liikuma ka nendele, kellel ei ole Skype'i ega mingeid muid vahendeid, et telesilla teel ühendust võtta. Küsimus mul on hoopis aga selle kohta. Eile oli rahvusvaheline sotsiaaltöö päev. Ja tegelikult on omavalitsuste sotsiaaltöötajad praegu, võib öelda, eesliinil. Nii nagu piiride peal on inimesed, kes tagavad piiride kontrolli. Sotsiaaltöötaja on väga tihti eaka inimese ja muu abivajaja jaoks see, kes tagab turvalisuse, toimetuleku, toidu ja kõik muu. Kas valitsus on arutanud või kas omavalitsused on pöördunud teie poole selle murega, et needsamad eesliinil töötavad inimesed vajaksid kõige elementaarsemaid kaitsevahendeid, maske ja kindaid? Tuleb arvestada, et üks avaholdustöötaja käib eri kodudes, eri eakate juures, vahepeal käib kaupluses toitu ostmas. Kas selle teemaga on teie poole pöördutud või see on jäetud puhtalt omavalitsuste endi korraldada? Ja veel kord: palju jõudu nendele inimestele, kes seda tööd teevad, ehk siis sotsiaaltöötajatele!

13:32 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu teile, proua Helmen Kütt, ja aitäh heade sõnade eest! Aga pörgatan palli heas mõttes vastu: aitäh teile ka teie panuse eest siin Riigikogus! Nagu ma ütlesin ka neljapäeval, ma olen endiselt seisukohal, et kui me üheskoos pingutame need nädalad või kuud – seda keegi täpselt ju ei tea –, siis me saame sellest hullust viirusest võitu. Ma tahan öelda veel, et kui härra Ossinovski küsis erinevate võimaluste ja vahendite kohta era- ja avalikus sektoris, siis päris hästi see koostöö liigub ka avalikus sektoris sees. Näiteks meil on puudu isikukaitsevahendeid ja oli suur palve Kaitseväele, ehk nad saaksid aidata. Kaitsevägi ja kaitseminister tulid väga operatiivselt meile vastu. Eeskätt puudutab see just näomaske.

Jah, kohalike omavalitsuste isikukaitsevahendite vajadused on kokku võetud. Hetkel võib öelda nii, et vajatakse 200 000 maski, 40 000 kindapaari, 5000 kaitseülikonda, 55 000 respiraatorit, 3500 liitrit desovahendeid, 2200 kaitseprillide komplekti, ka kilesusse ja muid jalatsikatteid. Nii et see kõik on kokku võetud. Samuti on kaardistatud, milline on hetkel isikukaitsevahendite seis. Mul on see olemas riigi kui terviku kohta. Viimane seis kaardistati mõned päevad tagasi, 11. märtsil. Aga nagu ma juba vastates ütlesin, tegelikult need numbrid muutuvad pidevalt. Täna, 18. märtsi lõunaajal ei ole seis selline, nagu see oli täna hommikul. Nii et kõik on kaardistatud. Koostöö on tihe. Ma tean, et riigihalduse minister on tulnud appi näiteks desovahendite tootja leidmisel. Tundub, et see küsimus saab lähipäevadel lahenduse.

13:34 Esimees Henn Põlluaas

Helmen Kütt, täpsustav küsimus, palun!

13:34 Helmen Kütt

Suur aitäh! Küsimus puudutab eriolukorda. Eriolukorras oleme alates 12. märtsist. Ja me tõesti kõik, sõltumata iste- ja seisukohast või ametikohast, oleme selles olukorras. Te ütlesite, et majandusmeetmete pakett tuleb lauale homme, tõenäoliselt lõunaajal. Avalikkusele peaks rõõmu tegema info, et seal on arvestatud ka FIE-dega. Suurepärane! Sellepärast et tõesti töötukassa puutub FIE-ga kokku alles siis, kui FIE lõpetab oma tegevuse. Aga FIE peab esimesed kolm päeva, kui ta on ühe mehe firma, iseendale maksma, ja tema oma kuludega peab ka järgmised kuni seitse päeva olema see, kes peab haigusraha maksma. Ja alles siis tulevad tõenäoliselt meetmete rakendused. Väga hea, et sellega on arvestatud. Küsimus: kas need plaanitavad meetmed, see, et tagatakse 70% sissetulekust, rakenduvad alates 12. märtsist või need rakenduvad alates päevast, kui meil avastati esimene nakatunu? Mis hetkest need rakenduvad, et oleks inimestele selge? Ja kui seda selgust veel ei ole, kas on lootust, et see tuleb? See on ka vastus.

Aga nüüd veel selgetest sõnumitest: ma ei usu, et on väga hea mõte, kui avalikus meedias öeldakse, et me lõpetame kampaania "Kõik puhuvad". See ei ole tark sõnum. Kui politsei töökorralduses seda on vaja ja otsustatakse, et sellega ei tegeleta, siis ei pea seda teleekraanidel laialt kuulutama. Või ka see, et antakse mõista, et need inimesed, kes tulevad Eestisse, kes on praegu piiridel kinni Poolas ja kuskil mujal, et kui nad Eestis karantiini jäävad, siis poes võib ikka käia. No seda ka ei maksaks öelda. Kui on karantiin, siis on karantiin, ja poes käivad kas lähedased või siis käivad abistajad Sotsiaalkindlustusameti vahendusel. Sõnumid võiksid olla selged, nii kõik neist ühtemoodi aru saavad, muidu on ikkagi niimoodi,

et üks tagajärg viib teiseni. Ka see, kui kõik enam ei pea puhuma ja joovet ei kontrollita – uskuge, see toob kaasa perversivalla suurenemise. Aga nüüd, 12. märts.

13:36 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Vastan küsimusele, kas näiteks 18. märtsil on võimalik, et inimene istub – ma loodan, et keegi seda ei tee – alkoholi tarvitana rooli ja sõidab siis kuhugi, teades, et politsei teda ei kontrolli. Vastus on: ei ole võimalik. Politsei jätkab oma igapäevast tööd, jätkab oma kontrolle. Eile ka siseminister ütles, et kindlasti politsei jälgib liiklust edasi, teeb neid kontrolle edasi. Nii et ei ole mingit sõnumit, et see kontrollimisviis on kuidagi ära jäetud. See nii ei ole.

Jah, nagu ma ütlesin, me mõtleme tõsiselt, kuidas anda tuge ka FIE-dele. Me püüame teha kõik selleks, et see grupp inimesi, see grupp ettevõtjaid oleks kaasatud sellesse majanduspaketti. Nüüd teie küsimus töötukassa kohta, kuidas siis seda nn 70% protsenti palgast hakatakse maksma – mis on miinimummäärad, mis on maksimummäärad. Ma arvan, et see kõik tuleb tõsiselt läbi arutada. Aga meie siin – ei mina ega teie – ei ole töötukassa nõukogu liikmed. Seda peab töötukassa nõukogu otsustama. Samas, kui te küsite, mis see periood võiks olla, kas see hakkab 12. märtsist või päevast, mil meil oli esimene nakatunu, või mingist muust hetkest, siis ma arvan, et nende meetmete rakendamine peaks siiski olema kuidagi kuudega piiritletud. Paljudel on see mure juba märtsikuus, aga me näeme täna seda, et suure tõenäosusega see mure kandub edasi aprilli ja võib-olla sealt ka edasi järgmisse kuusse. Minu meelest tuleks see piiritleda näiteks paari kuuga. Küsimus, mis päevast see täpselt algab – kui vähegi võimalik on töötukassa nõukogul leppida kokku, et seal sees on näiteks ka märts, siis mina isiklikult seda väga toetan. Aga ootame ära nende ettepaneku. Ma arvan, et kõige keerulisem aeg kindlasti on märts, aprill ja mai ja eks selle perioodi kohta tuleb seda lahendust oodata. Kokkuvõttes see on nende ettepanek Vabariigi Valitsusele ja peale seda nii kiiresti kui võimalik me saame need otsused langetada.

13:39 Esimees Henn Põlluaas

Aivar Sõerd, palun!

13:39 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud peaminister! Ka minul on küsimus eriolukorras tegutsemise kohta, aga tegutsemise kohta riigi finantsilise võimekuse tagamisel. Eesti Pank on soovitanud välja lasta pikaajalised võlakirjad, rahandusminister aga kiirustab, tahab teha lühiajalise võlakirja emissiooni. Minul on küsimus, milline on Eesti finantsiline seis hetkel. 15. märtsi seisuga on riigikassasse töötukassa, haigekassa ja muud sihtasutused hoiustanud 1,5 miljardit eurot, sh see töötukassa 900 miljoni suurune hiigelreserv. Aga sellest 1,5 miljardist on 15. märtsi seisuga alles 582 miljonit eurot ehk alla poole sellest rahast, mida haigekassa, töötukassa ja teised on hoiustanud. Muidugi, riigikassa jääk kõigub, aga ei ole võimalik prognoosida, et see jääk hakkab kasvama, kuna ettevõtted lükkavad oma maksude tasumisi edasi ja praegu käib ka üksikisiku tulumaksu tagastamine. Sellepärast ma küsingi, kas rahandusministri kiirustamine lühiajalise võlakirja väljalaskmisega on tingitud sellest, et seda raha, mida töötukassal on õigus saada, täies mahus riigikassas ei ole. Kas te kinnitate või lükkate ümber selle väite, et haigekassa ja töötukassa poolt riigikassasse hoiustatud rahast on faktiliselt alles alla poole?

13:41 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma saan anda teile ülevaate, mille andis rahandusminister meile mõned päevad tagasi. Loomulikult see seis ju iga päev muutub, aga üldiselt võib öelda nii, et kogu likviidsusreserv on 1 miljard 260 miljonit, sellest siis töötukassa 918 miljonit, stabiliseerimisreserv 414 miljonit, haigekassa 198 miljonit. Need suurusjärgud olid mõni päev tagasi, 16. märtsi paiku. Kui te küsite, missugune on riigi finantsiline seis, siis ma arvan, et finantsiline seis on täna hea. Küsimus on selles, kui pikk on see kriis, kui palju on meil vaja, ütleme, lisavahendeid meie reservist välja anda. See, et riik on kogunud erinevate valitsuste ajal reserve, on olnud väga mõistlik suund, väga õige suund. Aga täna on näha, et seda raha on vaja nüüd kasutada. See ongi hetk, kui erinevaid finantsvahendeid on vaja kasutada. Siin on kindlasti andnud oma suure panuse kõik erakonnad, kes on seda tööd teinud. Kui te küsite võlakirjade ja kõige selle kohta, siis ma ütlen veel kord, et täna me läheme majandusmeetmete ja fiskaalmeetmete aruteludega edasi ja püüame nii kiiresti kui võimalik lõpliku paketi ka esitada meie ettevõtlussektorile, aga loomulikult ka kogu avalikkusele.

13:43 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

9. 13:43 Isikukaitsevahendite piisavus

13:43 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Kristen Michal ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:43 Kristen Michal

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister, mina küsin isikukaitsevahendite kohta. Seda teemat on pisut siin juba käsitletud, aga lähen natuke ajas tagasi. Terviseametil, üldse Eesti riigil on olnud ju mitmesuguseid prognoose erinevate kriiside võimalikkuse kohta ja reaalseks on peetud ka, et mõne viiruse tõttu tekib hädaolukord. Terviseamet on oma kodulehelt aga eemaldanud riskianalüüsi, mis seda ohtu üsna kõrgeks peab. Teie olete andnud mõnevõrra leebemaid hinnanguid sellele, aga siiski ka viidanud isikukaitsevahendite nappusele ja täna on seis ikkagi selline, et nendega varustatus on napp. Tartu kiirabi juht ütles Postimehes, et isikukaitsevahendite nappus võib saada probleemiks. Otse minu poole pöördunud meedikud ütlevad, et kaitsevahendeid napib isegi eesliinil olijatel. See on ka põhjus, miks ma seda teilt täna küsin. Riigikogu poole on kirjalikult pöördunud hambaarstid, kes paluvad riigilt kaitsevahendeid, sest patsiente aidates on nende nakatumise risk suur. Sama probleemi olen kuulnud mõnelt psühhiaatrilt, sest nakkuskahtlusega patsientidega suheldes vajaks nemad samamoodi kaitset. Eile näidati mulle üht üsna värvikat teadet ühest Tallinna haiglast. See saadeti laiali ja seal öeldi niimoodi, et varudest rääkides on olnud liiga palju enesekiitust. Hoopis kokku tuleb hoida ja seetõttu annab edaspidi õendusjuht vahetuse alguses välja maskid, sealhulgas igaühele ühe FFP3 maski, uut vahetuse jooksul ei anta. Ma jätan poliitika kõrvale, nagu teie üleskutse oli. Ma ei otsi süüdlast, vaid pigem tegusid. Fookus peaks olema sellel, mida radikaalset saab valitsus teha, et vahenditega varustatus oleks parem. Seda ma teilt ka küsin: mis on konkreetsed plaanid-sammud, et maksimaalselt tagada eesliinil olijatele parem vahenditega varustatus?

13:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma olen sellega nõus, mis te ütlesite. Kogu see isikukaitsevahendite temaatika – defitsiit on ääretult suur, probleem on väga lai. See on fakt, täna see nii on. Kui te tahate teada, milline see seis on, siis mul on olemas andmed 11. märtsi seisuga: kaitseprille 2702, kirurgilisi maske üle 200 000, aga samas prognoositav vajadus neljaks kuuks üle 8,5 miljoni, respiraatoreid FFP2 oli 1311, vajadus on üle 800 000, respiraatoreid FFP3 oli 11. märtsi seisuga 2828, vajadus ca 100 000. Kindaid oli suurusjärgus 1,5 miljonit, vajadus 4,6 miljonit. Kaitsekitleid oli 78 000, vajadus üle 200 000. Kaitsekombinesoone oli natuke üle 2000, vajadus 16 000. Kõige akuutsem ehk põhiprobleem on maskid FFP3 ja kaitseprillid. Nüüd, mõne asja kohta me saame öelda, et on saabumas teatud vahendid. Näiteks kaitsekitlid on saabumas ja see annab natuke kindlust juurde.

Kui rääkida, mida valitsus on teinud, siis teatavasti Eesti on ühinenud 20 Euroopa Liidu riigiga, et teha ühishange. Ka eile oli sellest ülemkogu videokonverentsil juttu. Need meetmed peaksid andma leevendust, aga see leevendus jõuab siia nädalate pärast, räägitud on aprillikuu keskpaigast. Teiselt poolt oleme iga päev pingutanud, et kogu logistika toimiks, et isikukaitsevahendid ei oleks piiridel kinni. Üks näide, mille ma enne tõin, on seotud Türgiga. Nii et püüame teha kõik selleks, et oma erasektorit aidata. On mingisuguseid positiivseid signaale tulnud isikukaitsevahendite kohta. Teatud Aasia tootmised on hakanud taastuma, nad saavad hakata kaupa kiiremini saatma. Nii et see kõik on 24 tundi laual iga päev ehk seitse päeva nädalas. Me püüame tagada, et isikukaitsevahendid jõuavad võimalikult kiiresti Eestisse.

13:48 Esimees Henn Põlluaas

Kristen Michal, palun täpsustav küsimus!

13:48 Kristen Michal

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister, mul on hea kuulda, et te võtate seda tõsiselt. See ülevaade oli küll nädal vana, aga ma ei usu, et siin on väga palju muutunud pärast seda 11. märtsi. Mul on pigem kahest osast koosnev täiendav küsimus. Mida Eesti riik teeb, et võimalikult kiiresti tegutseda olukorras, kus tihtipeale ka bürokraatlikud normid takistavad seda, et kas eraettevõtjatega koos või nendega sarnaselt eriolukorras tegutsemine annaks meile juurde paindlikkust, et me Eesti sees saaksime vajalikke tooteid hankida ja neid ka mujalt osta? Ja küsimuse teine pool on selle kohta, millega tuleks juba täna tegeleda – paraku see kõik, mis täna on, on eile või üleeile otsustatud –, on haiglate võimekuse suurendamine. See oli meil ka täna päevakorras, aga selle küsimuseni me ei jõua. Kolleeg Urve Tiidus pidi seda küsima. Kuidas praegu pingutatakse, et haiglate võimekus maksimaalselt kasvaks? Te viitasite, et alles aprilli keskpaigaks loodetavasti saabub uusi isikukaitsevahendeid, aga võib olla on siis käes hetk, millal epidemioloogid ütlevad, et tõusunurk on läinud päris suureks ja haiglates on vaja juba maksimaalset võimekust või vähemalt selle lähedast.

13:49 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Mul on palve, ärge võtke minu vastusest välja ühte tahku. Nagu ma ütlesin, neid samme on palju rohkem ja see on tõesti suur hange, mis tehti Euroopa Liidu 20 riigiga koos. Jah, hetkel on plaanis, et need saadetised jõuavad kohale aprillikuu keskpaigas, aga nagu ma ütlesin, teised hanked on samuti kogu aeg laual ja nende kallal töötatakse.

Te nimetasite väga õigesti Eesti ettevõtteid, keda ma tahan siin tunnustada. Nii palju, kui on Eesti ettevõtteid, kes suudavad toota desovahendeid või kes suudavad toota ka maske FFP3, nad on teinud kõik endast oleneva, et tuua seda kaupa rohkem Eesti turule, suurendada oma võimekust. Koostöö on olnud nii riigihaldusministriga kui ka sotsiaalministriga. Ma tean, et need ettevõtted on oma tootmisvõimsused tõstnud maksimumpiirini. Nii et ma tahan öelda kõigile Eesti ettevõtjatele, kes tegutsevad meditsiinisektoris ja toodavad isikukaitsevahendeid, et nad on olnud tõesti väga paindlikud, nad on nii palju kui võimalik suurendanud oma tootmisvõimsust, et kaubakoguseid tõsta. Aitäh teile!

13:51 Esimees Henn Pöllumaas

Urmas Kruuse, palun!

13:51 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Mulle tuli üllatusena, et tervishoiuasutused juba nädal tagasi hakkasid andma signaale, et neil ei pruugi teatud kaitsevahendeid enda isikkoosseisu jaoks jätkuda. Terviseamet kustutas oma kodulehelt analüüsi, mis ennustas ette, milleks me võiksime lähiajal valmis olla ja mis mõnes mõttes on realiseerunud. See tekitab minus paratamatult küsimuse, kuidas on selles situatsioonis võimalik, et meie eesliin ei ole varustatud kaitsevahenditega, mida võib meil äkitselt vaja minna. On ju ilmnenud torked, mida teiegi siin peaministrina täna olete nimetanud: tarneraskused, logistikaprobleemid. Kuidas selline asi on võimalik? Ja kas vastab tõele, et need 20 000 testi, mida nüüd reedel Eestisse oodatakse, just tellitigi? Või telliti, ma ei tea, 200 000 testi ja saadi 20 000? Kuidas sellega on?

13:52 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kuidas on võimalik, et isikukaitsevahendite defitsiit on nii suur? See on võimalik, sest maailmas on lahti pääsenud hull viirus, mille nimi on koroona ja mida kindlasti ei suudetud ette aimata. Ja selge on ka see, et mitte ainult Eesti, vaid ka Euroopa Liit – me elame ikka hoopis teises reaalsuses, hoopis teises Eestis ja hoopis teises Euroopa Liidus, kui me elasime veel kolm-neli nädalat tagasi. See on ju selge fakt.

Viimase kahe-kolme nädala jooksul on mindud väga otsustavalt piiride sulgemisele, ja mitte ainult Euroopas, vaid ka laiemalt. See ongi põhjustanud selle, et isikukaitsevahendid ühel hetkel enam pole liikunud. See on tekitanud selle probleemi. Defitsiit ei ole ju mitte ainult Eesti küsimus, see on palju laialdasem küsimus. Ja ma arvan, et kui me räägime eesliini töötajatest, siis nendele tuleks kindlasti liita ka kaubanduses töötavad inimesed, teeninduses töötavad inimesed. Aga jah, põhjus on olnud selles. Eilsel ülemkogu videokonverentsil otsustati kehtestada ajutine ekspordilubade süsteem just meditsiinivahendite eksportimisel kolmandatesse riikidesse, et Euroopa Liidus nende kättesaadavus

paraneks ja nendega ei spekulieritaks. Te küsisite kõige lõpuks, kas vastab tõele, et see kogus, millest ma rääkisin, pidi 20 000 testi asemel olema 200 000. Ei, mul sellist infot küll ei ole, et mingil põhjusel ei tule 200 000 testi, vaid tuleb 20 000. Aga seda ma küll tean, et pigem soovitakse, et teste oleks suurusjärgus 25 000. Esimene osa sellest erasektori tellimusest, sellest 20 000-st, jõuab enne ja ju 5000 tuleb väikese hilinemisega. Aga nii suurest suurusjärgude erinevusest – kümnekordsest – kuulen teie käest esimest korda. Ma ei tea seda.

13:54 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

10. 13:54 Saksa-Poola piiril kinni jäänud eestlaste kojutoomine

13:54 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Urmas Kruuse ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:55 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Ma lihtsalt pakkusin seda, et kas ehk telliti 200 000 ja saadi 20 000 testi. Ma ei teadnud, kui palju on tellitud. Aga minu küsimus on Saksa-Poola piiri kohta ja lähtuvalt sellest, et tegemist on kaupade takistatud liikumisega. Te küll tunnustasite välisministrit väga kõvasti, et ta on isiklikult käised üles käärinud, aga minu arust see juhtum näitab seda, et minister ei peaks olema nii aktiivne, kui ta töötab puuduliku informatsiooni põhjal. Inimeste hulgas tekitati suur segadus ja see viis selleni, et inimesed pidid piiretest läbi murdma selleks, et jõuda nende arvates kuhugi lootuse kaldale, Eestisse. Ma tahan öelda, et kriisiolukordades on ääretult oluline, et informatsioon oleks aus ja adekvaatne isegi siis, kui see on kodanike jaoks valus. Igasugune valeinformatsioon, kaasa arvatud selle juhtumi puhul, vähendab kriisi juhtimise usaldusväärsust ja see tähendab seda, et kodanikud ei pruugi järgmise korralduse või palve peale üldse vajalikul moel käituda. Selle tõttu ma tahan küsida: kas teie eriolukorra eest vastutava isikuna olite informeeritud sellest, et peaks justkui Poolast kolonnina läbi saama? Millise kirjaliku paberi alusel see informatsioon inimestele laiali jagati?

13:56 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõikidest välisministri sammudest, mida ta on teinud, on ta informeerinud mind kohe. Täielik toetus tema tegevusele minu poolt! Olen ise rääkinud samal teemal – ma pean silmas Saksa-Poola piiri – Poola peaministriga korduvalt telefoni teel. Välisminister on pannud sinna tõesti väga palju aega ja tänane seis on selline, et olukord on lahenemas. Selle eest tuleb öelda aitäh ka erasektorile ehk Tallink Grupile. Tallink Grupp saadab Euroopast koju pöördumist ootavatele eestlastele järele laeva Romantika, mis väljub Saksamaalt Sassnitzis sadamast täna õhtul kell 23.55. Laevale saavad koha nii Poola piirile lõksu jäänud inimesed kui ka Saksamaal elavad Eesti kodanikud, kes samuti soovivad naasta koju. Laev jõuab Riia sadamasse homme orienteerivalt kell 23.55. Läti ei ole kehtestanud piiranguid neile, kes soovivad sõita koju. Osa sõiduautodega reisijatest otsustas sõita Taani, sealt edasi Rootsi ja Soome kaudu Eestisse. Probleem Saksa-Poola piiril tekkis, kui Poola ei andnud sõiduautodele luba ühineda busside ja *minivan*'ide ehk minibusside organiseeritud konvoiga läbi Poola Baltimaadesse. Luba anti küll bussidele ja minibussidele ning transiidiks lubati kasutada reisirongi, kuid sellest oli vähe abi, sest meie kaasmaalased olid suures osas piiril lõksus isikliku sõiduvahendiga. Välisministeeriumi andmetel oli tol hetkel piiril ca 100 inimest ca 30 sõiduautoga. Läbirääkimised eri tasanditel kestsid viimase hetkeni. Nagu ma ütlesin, olin ka ise Poola peaministriga pidevalt ühenduses ja lõpuks põhjendati keeldumist sellega, et politsei ei suuda konvoi tõrgeteta liikumist läbi Poola tagada, kuna konvoiga oleks ühinenud ka sadu sõiduautosid mujalt Balti riikidest.

Olukord on ääretult kahetsusväärne ja taunitav, et nii tehti. Ühel hetkel lubati, see lubadus sai edasi antud meie kaasmaalastele, tegelikult seda lubadust ei täidetud. Seejärel sai otsustatud, et suur laev Romantika sõidab Saksamaale. Nagu ma täna ütlesin ka infotunni alguses, täna hommikul tegime

lisaotsuse, et laev Star hakkab sõitma järgmise kuu jooksul ja see aitab tagada just kaubavedu Paldiski–Sassnitz liinil iga päev: üks päev siis sinna ja teine päev tagasi. Minu teada kokku on ca 20 reisi praegu tellitud.

13:59 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kuna meil on praegu veidi teistsugune töökorraldus, siis, kui kolleegidel ja lugupeetud ministritel midagi selle vastu ei ole, käsitleks selle kümnenda küsimuse lõpuni. Aitäh! Marko Mihkelson, palun!

13:59 Marko Mihkelson

Aitäh! Hea Riigikogu esimees! Lugupeetud peaminister! Samast valdkonnast küsimus. Mis puudutab välismaal viibivaid eestlasi, meie kodanikke ja nende võimalikku tagasipöördumist Eestisse, siis arusaadavalt on Mandri-Euroopast mõnevõrra lihtsam teostada ka erinevaid erilende või siis, nagu te mainisite, kasutada Tallinki laevu selleks, et Euroopasse lõksu jäänud meie inimesi Eestisse tagasi aidata. Hästi oluline on loomulikult selle informatsiooni kättesaadavus. Ma saan aru, et Välisministeeriumi abitelefon on praegu üle koormatud. Minu teada tehti ainuüksi eile vähemalt tuhat kõnet sellele telefonile. Aga ka minu poole on pöördunud paljud inimesed, kes viibivad hoopis kaugemal, näiteks Aasias, ja nende küsimus on praegu see, milline on valitsuse tegevuskava juhuks, kui sealt on tavapäraseid lennuliine kasutades sisuliselt võimatu kas Euroopasse või lausa meie lähipiirkonda lennata. Sama tegelikult puudutab ka Venemaalt Eesti poole liikuvaid inimesi ja seda, kuidas nemad saaksid Eestisse jõuda. Milline tegevuskava teil praegu laual on? Milline informatsioon siit võiks nendele inimestele edasi minna?

14:01 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Informatsioon võiks siit edasi minna väga konkreetne: Eesti teeb kõik, et oma inimesed koju tagasi tuua. Eesti annab igakülgse abi, et oma inimesed laiaast maailmast koju tuua. Me loomulikult peame kõigepealt teada saama, kus inimesed on. Selleks on Välisministeerium kõik oma diplomaatilised kanalid käima pannud. Seda infot me täna ootame. Samas, kui see info tuleb, tuleb ka inimeste käest küsida, mida nad ise soovivad. Ma tean konkreetseid Eesti inimesi, kes viibivad Tenerifel ja ütlevad, et nad ei taha praegu koju tulla, tahavad sinna jääda. Neil on oma tööandjaga kokkulepped olemas, et nad saavad teha kaugtööd. Koolipidajatega on lapsi puudutavad kokkulepped olemas, nad saavad õppida kaugteel. Nii et me peame edasi liikuma väga konkreetset iga perekonna, iga inimesega individuaalselt. Ja see võimekus kindlasti on olemas.

Meil oli paar päeva tagasi Vabariigi Valitsuse COVID-19 vastu võitlemise komisjoni istung. Arutasime majandusmeetmeid. Seal kuulsime informatsiooni, et probleem võib olla Egiptusest Hurgadast tagasitulekul. Sai kohe palutud majandusministeeriumi inimesed meie komisjoni istungile ja tehtud selgeks, kas tšarterlennukid sõidavad või ei sõida, mis hetkel läheb Egiptuse õhuruum kinni ja kuidas kõik see toimub. See probleem tundus lahenevat selliselt, et tšarterlennud inimesi tagasi veel toovad. Ja loomulikult sai ka antud sellekohane informatsioon sotsiaalmeediakanalitele. Nii et kõik Eesti inimesed, kes näevad praegust ülekannet ja kellel on mure koju tagasijõudmisega, kõige õigem viis on anda sellest teada Välisministeeriumisse. Kindlasti nendega võetakse ühendust. Meie soov on aidata meie inimesi kõikjal maailmas ja tagada neile võimalus – kui see on nende soov – koju tagasi pöörduda. Kõik on oodatud koju.

14:03 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ja tänane viimane küsimus. Tarmo Kruusimäe, palun!

14:03 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea Riigikogu esimees! Hea peaminister! Teie eelmine vastus oli ammendav, aga kui ma võin, siis ma küsin majandusvaldkonna kohta. Vabariigi Valitsus ja kriisikomisjon on kutsunud üles vähendama kõikvõimalikke lähikontakte ja minema üle e-kaubandusele, nii palju kui see on võimalik. Praegu seadus kahjuks keelab e-sigaretikauplustel riigisisese kaugmüügi. Kas eriolukorras on võimalik seda siiski lubada – see puudutab 40 000 inimest? Saata neid inimesi Lätti on praegusel hetkel mitteriigimehelik. Ma eeldan ka, et maksuraha oleks vaja tuua ikka Eestisse.

14:04 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Teeme siis nii, et selle e-sigarettidesse puutuva ma räägin kindlasti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga läbi. Arutame, millised on võimalused konkreetselt selles valdkonnas. Ma annan teile, kui me oleme seda teemat käsitlenud, kohe otseinfot.

14:04 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ma tänan kõiki kolleege, ma tänan valitsuse ministreid. Infotund on lõppenud. Olge terved!